

Награда
Десанка
Максимовић

Живорад Недељковић

Начини Приближавања

Задужбина „Десанка Максимовић“
Народна библиотека Србије

Награда
Десанка Максимовић

Награда Десанка Максимовић
28

Живорад Недељковић
2022

БИБЛИОТЕКА
„НАГРАДА ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ”

1

Љубомир Симовић / УЧЕЊЕ У МРАКУ

2

Стеван Раичковић / РАНЕ И КАСНЕ ПЕСМЕ

3

Миодраг Павловић / СРБИЈА ДО КРАЈА ВЕКА

4

Танасије Младеновић / НА КРАЈУ МИЛЕНИЈУМА

5

Матија Бећковић / ОД – ДО

6

Милован Данојлић / РАЗГОРЕВАЊЕ ВАТРЕ

7

Бранислав Петровић / ГРАДИЛИШТЕ

8

Борислав Радовић / ПЕСМЕ

9

Слободан Ракитић / ПЛОВИДБА

10

Радмила Лазић / СРЦЕ МЕЂ ЗУБИМА

11

Милосав Тешић / У ТЕСНОМ СКЛОПУ

12

Алек Вукадиновић / КЊИГА ПРСТЕНОВА

13

Слободан Зубановић / КАД БУДЕМ ИМАО 64 ГОДИНЕ

Награда Десанка Максимовић

28

Живорад Недељковић

2022

14

Мирослав Максимовић / ШАПАТ КИШЕ О СЛОВОДИ

15

Рајко Петров Ного / ЧОВЕК СЕ ВРАЋА КУЋИ

16

Мирјана Стефановић / ПРОМАЈА

17

Душко Новаковић / ЗАБАВА ЗА УТУЧЕНЕ

18

Владимир Копицл / ТУФНЕ

19

Милан Ђорђевић / ПЕПЕО У БАШТИ

20

Петар Пајић / ПОЕЗИЈА

21

Тања Крагујевић / ТРН О СВИЛИ

22

Мошо Одаловић / ДОБРО ЈУТРО, ВЕЛИКА ХОЧО

23

Милан Ненадић / ОТМЕНО А ЦРНО

24

Ана Ристовић / ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ

25

Војислав Карапетић / ЗАГРЉАЈ У КОМЕ НЕМА НИКОГА

26

Томислав Маринковић / ДУГЕ СЕНКЕ ИЗА ТРЕНУТАКА

27

Саша Радојчић / ЗА ВАТРУ НАДЛЕЖНА ЈЕ ДУША

Живорад
Недељковић

Начини
приближавања

ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ

Задужбина „Десанка Максимовић”
Народна библиотека Србије

Београд
2023

ПОГРЕШНА ПРОГНОЗА

КУТИЈА У ДВОРИШТУ

Ветар је у двориште донео картонску
Кутију. Не знам коме да је вратим,
Да ли је треба вратити. Руком следећег
Ветра могу је хитнути у случајну
Љубопитљивост. Пре тога свакако ваља
Ставити невидљиву мисао у њу.

Кутија је празна. Једноставна коцка
Ваздуха, бачена. Њен картон проучава моје
Порозне слојеве, лепљене. Да, можда
Уображавам, али: пажљиво избегавам додир
Дижући зидове од других догађаја
Око коже. Дотле: мисао се судара
У кутији са нечим непробојним, неприметним.

ПОГРЕШНА ПРОГНОЗА

Склањајући се од кише долазим најпре
До дрвета које нема где да се склони. Не уме
Дрво, коже непропустљиве. Сасвим је пријатно
Под крошњом, тек покоја кап пробије кров
Од лишћа. Да не губим време залуд, читам новине,
Најновије вести о убиствима, подметнутим
Експлозивним направама, олисталим пушкама у
главама
Јесењим, о бомбама у рукама-пупољцима,
те кратку:
„Данас сунчано и топло”, над којом се рафално
Откиде пет капљица-убица, пре него успех
Да подместим длан и заштитим погрешну
прогнозу.
Чело за ту упропаштену, мртву воду постојаће
И сутра и прекосутра и како изгледа увек,
Све док буде стабала нештедимице претвараних
У промочиву хартију.

НЕПОДНОШЉИВО

Иначе, вече не подсећа ни на шта. Кад бих
И измислио поређење, да ли би икога такло.
Свако има свој доживљај вечери, свако свој
сумрак,
Са славујем у средишту, ипак. Шта ли сада ради
Алфред Пруфрок.

И кажем, рецимо: вече је славуј. Тврдим то.
Онда реч славуј употребим у множини, смело.
Славуји, славуји, славуји=вече. А вече не подсећа
Ни на шта, заиста ни на шта. Неподношљиво
полако
Се отима од сопствене меланхолије, од мржње
Према себи. Не бих га ни приметио да нисам
Услед болести зуба принуђен да останем у соби,
Да каткад шетам по дворишту. Шетам, шетам.
Шетам, неподношљиво полако се отимајући болу.

ИСПИВШИ МЛЕКО, ЧИТАЈУЋИ КИША

Млеко се као никад сагласило са обликом овог
тела,

Таму распорило дугим гутљајима, откоси траве
Обложише и прихватише желудац, јетру, бubrege,
Црева и плућа. Башкари се утроба у слаткстом
Раствору дуго већ ноћас. Бубе у живој трави
Ревносно бележе секунде, убацују сате у собу.

Одлажем књигу, госпођу Нину Рот-Свансон
покривам

Њеним заблудама, устајем из кревета и одлазим
У купатило. Мокрим и мислим како је сасвим
мала

Мистерија то што се не зна где је сахрањен
Мендел Осипович, то што се М. О. преврће у гробу,
Сасвим мала спрам свега што се дешава у свету.
Топла жута течност понире у њега без бојазни.

МАЈКА

Моја мајка Ружица (10. II 1937 – 17. V 1994) умрла је после кратке болести. За ову кратку болест сам знао, све оне дуге још не знам.

Толико.

Ж. Н.

ЗАТИМ

Радим понешто од твојих послова.
Кувам. Грашак, од поврћа чорбе.
Срећемо се на mestима творбе,
Задржавамо у бенигности слова,

Вапим да хрупиш и макар пробаш
Неко моје јело настало у смелом
Укрштању сећања. Сваким делом
Свести бодриш умеће. Омама добра.

Радим оно што нисам чинио никад,
Препевавам злу потребу у радост.
По напору слежу се благост и кад

Твоје одсутности. Неће ме заварати
Сазнање о људима што граде мост
Преко завета. Да: љубав. Све затим.

НИКАД ВИШЕ

Мало, мало мисао крене на север.
Четинари, несталне реке, глечери.
Напор да се разложи сјај, с вечери,
И: оне птице што казују: невер.

Видљиво разлажем, јер хоћу да дишем,
На извесност слажем маховину, лишај.
Ти си у бароку, ако можеш стишај
Сјај и птице што гракћу: никад више.

У карираном пићу лед, језеро мирише.
Смерност. Нарцис не мари за то огледало.
Мисао на северу, без пратње. Никад више.

Нагон риба, рогови у рату, лакоми бор.
Мир и безмерје. Ти га имаш. То је мало
У поређењу с ехом празнине. Never more.

ЦРНО ЈАГЊЕ, РЕБЕКА ВЕСТ

Бол је права цена свега што вреди,
Каже Ребека Вест у књизи о љубави.
Љубављу и флуидом саможиво се бавим
Док жртвују ме болу посвећени обреди.

Драга Ребека, незагађена добротом,
Има право да успоставља аксиоме.
Моје је да доживим их и ћутим о томе,
Или проговорим кад цена падне, потом.

Доброта се шири и никада не напушта
Нашу проклету земљу. Доказати ваља
Тврђњу. Ти си, мила, доказ, права, сушта.

Ти: сасуд напуњен болом, успавана ценом.
Ти: као госпођа Вест жудна шваља и праља
Укаљаног. Ти: црно јагње, невино, жртвено.

ДРАМА

Чује се како зуји пчела у чаши,
Вели драги песник да је и то драма.
Може бити. Твој живот дуго сламан
Шта је онда. Знаћу ако га домашим.

Зуји. У чаши је био преврели јечам:
Пиће које хлади. У овој соби доскора
Све је било нешто друго. Сада се морам
Навићи на врење. Стопа у драми креча.

Једном убио сам пчелу. На стварност
Личила је зујећи око главе, живота.
Потом знадох да је убиство немарност,

Чудовишна, страшна. Слабашна, ти се трујеш
Видљивим, думаш зnam ли шта је грехота.
Сричем. Песма о мртвој пчели. Зуји: чујеш.

ТУТИН И ЈОШ 50 ПЕСАМА

НЕУМЕРЕНИ РАД ГОДИНА

Непробојна је опна коју године излучише,
У бити истоветна металним љуспама, челичном
Плетиву, али потпуно различите намене.
Не штити од бодежа, метак би стао и насмејао се
Пред њом пре него разори ткиво,
Кад крв пљусне и заврши у разноликости.
И обичан ударац заводљиве речи
Кидао је опну небројено пута.

Постоји она због другог. Спречава
Покушаје врлог смисла да уђе у ограђени посед
И поремети освојену устаљеност.
Све што би нашкодило стоглавој зебњи
Бива уништено или, у мање опасним случајевима,
Преображено у њу.

Тескоба се брани осамом, осама потеже
Тескобу кад нема вальаних одговора.

Чак и у моментима кад схватим
Да су многе од година
Неупотребљиве, и одиста улудо размењене,
Непробојност остаје иста.

А некад сам био дечак,
Само наговештај ширења.

ВЕЧЕ КАД СМО ЛОВИЛИ ГОВОР

Седели смо на тераси. Лето је било
На измаку, баш као и речи после свих
Задатака. Али ноћ је била топла, једна из низа
Потребних за обнову привида, улудо трошених
Изван страница књига. Ловили смо говор касних
Пролазника и замишљали те девојке, путеност,
Неуморне усне. Тихо би се окомила на псовке,
Неспретно док сам сипао пиће чија се боја
Није могла распознати.

Обоје памтимо и распознајемо сласт
Ноћних речи, суму беса из нежних година,
Скардност невољну да привиде надомести.
Лето је било на измаку, и башкарило се
У сећању. Било је безопасно седети на тераси
Под одјецима, прислушкивати.

Трезни од предвидљивости, то нисмо знали.
А могли смо слушати инсекте или какав
Незавршени језик, сличан совином.

БЕБИНА КОЖА

Небо је као бебина кожа.

Ако изоставим *као*

Добићу на прецизности слике, блеснуће

Хваљено сажимање.

И тако редом: лапидарност, језичка економија.

Бирам поређење, иако не знам шта је небо.

Нисам астроном, ни метеоролог, знање из хемије

Штуро је, гимназијско. Шта је бебина кожа?

Беба која ме познаје колико сутра може бити

Лош човек, убица лаких жена

По музејима. Или председник владе

Неке од светских сила.

Поређење опстаје. Јутро припада суми јутара

Због којих је вредело проходати

И заменити нејаку кожу и немоћ слојевима

Искуства. Остали дани и могуће компарације

Пресудно доприносе старењу.

Не трпе сажимање.

РЕД ТИШИНЕ

Померају се. Густи облици гужвају
Начето платно и творе осионе спојеве.
А као да се крећу кровови, тло
И плочници испред опустелих радњи.
Кад умине ветар, пашће први снег, мислимо,
Свако у себи спајајући оно што се догађа
Са нечим што неће имати запремину.
Тело је спремно да прими и доврши
Још коју скицу сличну јутрошњем
Исклизнућу воза,

Одмах претвореном у роман-реку.
Отровни су гасови заразили ваздух.
Ништа необично и схватљиво, ништа безопасно
Није више важно речима. Ако је ишта
Икада и било изазовно. Померају се облаци
За чији опис су нужни језик скромнији
Од овог, и песник у улози дворске луде.
Пашће снег, кад стишају се кошава и лавеж.

Рекао бих то, први, памтећи како скретничар
Богато шири руке, проговорио бих, празан
Као цистерна, давнашњи понос овдашње
Вагоноградње, али чему исклизнуће
Из гасовитог говора: ред тишине,
Ред очаја, вејавица, ред тишине.

ПОНОЋНИ ВОЗ

Каже се: клопара воз, то јест
Некад се тако говорило, сада возове
Помињу само у вестима. У судару возова
Памћење пребрисано стаду крава и незнаном
Збиру оваца. Неважно где. У земљи ненасељеној.
Људи у њој путују кануима.
Савлађујући брзаке доносе крзно и подозрење.
Не каже се: клопара кану, мислим, иако
Не знам потпуно значење глагола. Узећу речник,
Одмах, премда интересовање
Није до краја сврсисходно. Поноћни је воз
Отклопарао, појавиће се у вестима, ако налети
На било шта, макар на чамац што расеца
Журне реке, пристајући уз обалу
Тек да власник прибави со.

ЦРВЕНИ ВЕТАР

Насућу сок, распоредићу колаче,
А ситнице склонити у ладице, на полице.
После ћу писати. Киша ће
Ударати у прозоре, лишће опада
Без плана.

Без плана, у томе је подука.
Ни сок, ни колачи, ни писање, не доносе ред.
Годинама сажимах оно што се дешава,
Увећавах остало. Сада бих другачије,
А знам да није могућ обрт,
Налик ономе кад је наш вепар
Смалаксао под ударима црвеног ветра.
Из разговора са ветеринаром научио сам
Да није опасно, нужан је посебан режим
Исхране. Једна инјекција.

Ето поенте. Ђао под лупом:
Посебан режим, начето ткиво, љубав.
После је лако писати. О болести,
О доживљају који се разликује.

АВГУСТ У БОЦАМА

И прошлог смо августа правили сок
Од купина, шуме и брда спустили у боце
На дворишном столу. Та осунчана брда,
Прошарана мештанима, те шуме,
Прозирније од воде која грголи
Као исцеђени говор.

Опет цедимо сок. До лаката у крви
Купина, први пут убраних на међи,
Засађених да буду вазда доступне. Ни налик
Здрављу од лане: тада плодови беху склоњени
У шипражју, као лихвари у летњиковцу.

Тражећи тамну слаткост, причали смо, питоми,
Изгребане коже, о изостанку преображења
И сиктању близу Ђона.
Сада замишљамо шумове, драге гласове,
И птице што још нас мотре,
Снебивајући се да огласе неприсуство.

ПРЕД ЗОРУ

У отвореном исечку након дубоког сна,
Пред поновни смирај, изливен
У најмањи калуп, ослушкујем: благ ветар,
Орах напушта лежиште. Завеса сабира
У наборима топле дрхтаје
Што, преобличени у сећање, слабе тело.
Непотребан терет пред потонуће,
Кад читав свет стане у шум срца,
Или у бректање касног аутомобила. Тару се
Звукови, истина ретки, о предисторијски
Рељеф јастука, о апликације с темом
Пленума. Из тубе се, као из чира, негде близу,
Помаља паста, исцрпне припреме за одлазак
Смирују власницу лаких сновा.

Чекам корак каквог тата, цокулу у трави,
Или сличан несразмер. Ако промолим
Главу кроз прозор, исцуреће из исечка
Садржај на коме се темељи годинама
Освајана потреба да облике никада
Не растворим знањем о њима.
Већ да стрепим, вас измаглица, пена,
Паста измешана од привиђења.

ДВАДЕСЕТИ

Макар сажети га до читљивости.
Невиђено сабијање, као мотор
Са унутрашњим сагоревањем. Прасак, потом,
У разуму: опојни мирис гасова из цеви.
Слатки губитак свести, сведеност на фигуру
У шаху. Безброј комбинација, рука што повлачи,
Невидљива. Немогуће га описати, ни уз помоћ
Синегдохе (заједничко узимање), са примерима
Из Вујаклије: *силан војник Ђоље Џришиснуо,*
Нећу швога хљеба Ђогазиши. Покушавали јесмо.
Приказати, расчланити, сабрати. Ветар,
Нечујан, још покреће ветрењаче.
Мливо је разложено до непрепознавања.
Будућим тумачима биће лакше: све се
Ипак уклопи у бајку. Био једном један век,
У њему мајушни људи, председници, принцезе,
Змајеви и аждахе, деца, стасала одмах по рођењу.

ЈЕЗИК УВЕЛИКО

ДНЕВНИЧКЕ БЕЛЕШКЕ

Било је што кад су државе
Губиле невиност и патвориле опну,
Кад народи су изгонили друге народе из језика
И катакомби, говорићемо некада,
Сетивши се којег бескрвног, срамотно личног
Доживљаја, тако минијатурног
Да није заслужио пасус у дневнику.

Ќао да у дневничким белешкама
Обитава грађа богзна колико вредна,
Пресудна, макар у једној секунди. Чежња градова
Који неће осетити моја стопала, цитати
Из теолошких препуџавања, састави тимова,
Записи о лирским надражајима и сами надражаји,
Резултати отвореног првенства у преговорима
На леду. И још: слике инсеката,
Зашлих у испарење воћа, страх од тераријума,
Осмејак. Ничег што спојило би са раздобљима
Кад су државе крвариле услед брзих упада,
Ничег да сети на онемоћалост
И просуто семе надражених нација.

Ускоро нећу моћи да разаберем кад су збегови
Кренули из стеновитих крајолика, праћени задуга
Мирисом печених домородаца и мисли, и кад је
Заповест о ћутању стукнула пред наредбом
О расподели соли и чинова, а камоли
Да памтим селидбе картографа из тabora

У табор. А можда је *што било* у дану
Пуцања диње, кад нож је продро, а сечиво
Није зарђало, казиваћу некад зналцу
Вођних мириса и испарења.

ЛАВЕЖ, ЧУДО

Лавеж, прост, зимски, одзывања. Договор
Паса о наступу, кад пристигну кости,
Оговарање најбољег пријатеља. Или друго,
Драмско, слово о љубави. Јесењин у хотелској
Соби, са балерином, а још није расточено
Царство. Под невидљивим точковима цвиле
Упоредници, стежу крхко тело земљице.
Нагађање има лирску, али је без стварних моћи.
Зато: слушати, понизно, дрхтећи, уз напор
Да несазнатљиво одјекне, и разори.
Безгрешно зачеће. Вакрс. Блага вест.

КИЧ

Смрзло се јутро. У њему соба,
У њој дамарам. Сунчев зрак оштри зубе
У ружи отиснутој на трбуху шољице.
Зобље рибизле са пижаме, силази ка пупку.
Накратко замењује отпало дугме.
Привид је потпун. Госпођица
На северној страни шоље, танка и враголаста,
Зането чита моје песме, чекајући драгана
Међу воћкама. Са те стране сркућем,
Тамном маховином штитим увек
Жељну нутрину, неколико цветних трака.
И бојаживо се примичем дну.
Збијеним зрнцима и сликама.

ПРИЧА О ЗЕБИ

Увучен у *бездан*, опрезно поништавам
Уобичајено значење шест нехајем слепљених
Слова, спремних да у провалији творе
И другачије речи.

Зеба, певачица, примерице, лако би осветлила
Бар четири слова, ако не и читав амбис,
Дотичући лавиринт ушне школјке
И остале теснаце без нити. Не памтим
Да сам икада чуо или видео зебу. Нешто факата
Црпим из речника, то да је сродна врапцу,
Та *Fringilla coelebs*, и слично.

Али је измишљам, и њу и креју и дрозда,
И жалосну врбу у влажном поседу потока,
Све да бих докрајчио дубинско значење.
Нужна је машта без дна, јер небрижна слова
Граде шкрте могућности.
Тек неколико, што виђених,
Што недотакнутих: *зеба, назеб, базд, беда...*

ПОВОДОМ ВИТГЕНШТАЈНА

Каже Витгенштајн у 668-ој мисли
Да „Ускоро ће престати”. Игра се.
Разара, плоди понеки ум. Ускоро ће
Престати, сумње нема, али шта.

Неименовани бол великог истраживача, можда,
Или ригидни смех у суседној канцеларији,
Неподношљива сувост априла. Престаће
свакако.

У неко срце, јагњеће, више се не улива крв,

Већ прска маслачке, белу раду, клизи низ длан
Веште руке. Престаће да кола крв,
Престаће бол изазван њоме,
Сан о рату као искупљењу,
Или неки какав-такав рат.
Престаће. Или: ускоро ће престати.

Бол ће ускоро попустити,
Независно од онога који симулира,
Мимо чињенице да ова песма
Заслужује разорну поенту. Престаће да престаје.

А рећи да је бол већ престао
Сувише нагиње ништавилу и предаји.

ТА ПОЕЗИЈА

Дуња у прозору већ трули – ваља улици
Окренути њену другу страну, здраву још који дан.
Морам цвеће у дворишту ослободити увенулих
Стабљика, гњилих плодова. Још који дан
Могу уређивати оно видљиво и уживавати
У напору обликовања, док ме снег не окрене
другом.

Изложили све смо. А оно процветало у нама –
траје,
И упркос напору да речи спустимо што дубље,
Гњили су и квргави плодови иза стакла.
А пролазници, пролазе ли пролазе.

БЕЗ САМИЛОСТИ

Боје излазе из тубица. Неко је заборавио
Да стави затвараче, пожурив на аукцију,
Неко нема четкицу, нема знање, иначе би
Досликао предео. Некога не дотиче
То сунце што нам открива подеротине
И нечист. А боје излазе, исто као време
Из кутије, и постају прах, ништа.
Ако присвојим нијансе, хоћу ли умети
Да надјачам бол и знање да је могло бити
Другачије под зрацима што виде
Тај немар, то незнање, ту недовршеност.
И памте, без самилости према праху
Затвореном у тубице наших душа.

ДАН КАО ЉУБАВНА ПЕСМА

Ма шта да изоставим из овог одломка
Неразумног јесењег дана, кад зној избија
Из tame, упркос жељи да стишамо се
Уз књигу, или други какав плод,
Ма шта, рекох – изоставићу мало.
И нека га, недирнут, касни сат,
Нека смо и ми, свако у својој светлости,
Ти која не постојиш, и ја, накратко
Изостављен из непостојања. Читај
Моје песме и увери се да ме нема,
Изнова, мада те други стихови
Убеђују да, сем времена, ничег нема.

ПОСЛЕ РАТНИХ ГОДИНА

Од свих поседа, изабрао бих воде у несталним
Облицима језераца, ону бујност над огледалима.
Давну потребу за противљењем труљењу,
И несагласје птица. И корачање – да бирању је
Време – уским стазама између јова и топола,
Све праћакајући се у безгрешном тумачењу
Идеје слободе. Журећи да захватим оно о чему
Знања не постоје, уверен да песништво има
Безграница права – вечити престолонаследник.

Од свих радости, баш чуђење над речима,
Пуним бршљана и павити, и смех због љубавног
Крекета. Неспутаност покрета, тако спретних
У памћењу. И безазлена прерушавања, локвање
Уместо одела. Будућег дечака, већ проходалог
На уснама. Блага питања о смислу.
Срж у реченици:

*Og чеда ћемо живећи, док живот пада
Под теретом предвидљивог, а вода се пени
Прелазећи из облика у облик; окована мишљу
О слободи, као да није исувише касно.*

ТАЧНИ СТИХОВИ

УЧЕЋИ

Дамиру

Изгледа једноставно, кад имаш снаге.
Ономе ко петнаест година има, као ти,
За говор је потребно више. Твоја и моја кожа нису
Једнако пропустљиве, твоја мисао лако оживи,
Било где. Тло није нужно сваком корену.
Ипак, уочи финесе пре првог покушаја,
Трава не сме да штрчи, коров смести дубоко,
Стајњак окрени, онда иситни земљу.
Не умарај се, лопта је тек варка.
Покрет ногом нека буде одсечан, и нежан –
Иначе ће болети кад смећујеш. Освојићеш поен
Ако не буде жуљева – пази на држалицу,
Чвор избегни. Свака близост једном постане
Сувишна. Учи на удаљености, не пошто-пото
Уденут у сукоб. Кажи *иш* свакој напасти,
Поштеди глисте. Замисли њихову таму
И посао у њој. Ето – неко је измислио ашов,
А није му требало, рећи ћеш кад окончаш први ар.
И још: ознојен не прилази флаши, твоји су сокови
Без мехурића. Окрећи, обрћи, препознај мудрост
И уситни је. Кад сама дође
И испуни твоје ходнике – моћи ћеш без ње.
Очисти ашов и одложи га уз друге алатке,
А понос уоквири, да пропустљивости не буде.

АХ, СНЕГ

Допустити му све, увек спремном да разнежи.
Он зна да је на кожи наша нежност, тако дубок.
Да га нема, о чему бисмо причали, загледани
У прозоре. Сигурно не о нечему чега овде нема,
И можда не постоји, као говор.

Нека небрижљива реченица би одмах
Похитала за белином, на друм, на кровове
И крвава поља, нека реченица пуна цике.
Унапред захвална, скакутаће као срна,
И котрљаће се претећи да у нама не остави ништа.

Где су лакомислене реченице, где су, питаш.

МРТВА ПРИРОДА СА СЕЧИВОМ

На педесетак метара одавде, не више,
Моторна тестера ради, сечиво продире кроз трупце.
У некој години овлаш застане, такавши догађај
Непотребан и жиле његове што налик су још
Нашем крвотоку. Машине би другачије, ех,
Обликовале историју да доступна је била.
И сада људи склањају облице, ужурбани.
Да је времена, сасвим бих уоквирио слику,
Додавши који детаљ: крв док капље из прста
Прободеног љуском. Да је времена,

На педесетак метара одавде, људи би, убрзани,
Продирали у ткиво присним речима,
Величајући птице, шуме, спајајући страх и митове.
Као сечивом, збуњивали би једни друге, све док
Најављени снег не прекрије их. И заледи у часу кад
Везе нестану, а митови се раздреше и убрзају
Мисао. Одмакнуту од перја, пахуља
И душе, слабе од непотребности.

ПРОДАВЦИ БЕНЗИНА

Гледаш трг и младиће на тргу,
Могли би постојати било где и радити било шта.
Могли би писати поезију и говорити је могли би
На другом неком тргу. Жустри, размењују
Новчанице, носе боце бензина.
У ишчекивању жедних аутомобила, говоре
запаљиво,
Као да тумаче најважнију ствар на свету.

Излудела би Кавафија, иако нису из Сидона,
Ни из Антиохије нису, та мишићава тела.
Нагађаш коју песму празне, да ли скраћују
Рок Нерону, хоће ли дочекати варваре.

Дочекаће, не марећи низашта, мучиће речи,
Као у тумачењу најважније ствари на свету.
Непорециви, младићи знају да је најважнија
Ствар на свету сам свет.
А могли би знати било шта, било где.
И знају да свет постоји тек на овом тргу
Што шири се испред стихова о стварима бившим.

КАЖЕШ: ИСТИНА

Кажеш: истина, а као да си рекао било шта,
Било коме. Није важно шта си рекао пре,
Ни шта ћеш рећи после, некоме.
Тако буде: истина. Као кад у кишно вече
Изађеш и сакупљаш грање за потпалу.
Ватра ипак нарасте, јесте, скуваш чај,
И буде топло, али од свега упамтиш лепљивост
И лишајеве са грања, и воду на врату.
Од свега – ноћну поруку да нешто
Није у реду. И да ниси рекао: истина,
Неко би казао: ова ће киша прећи у снег,
Ваљало би насећи дрва. Неће рећи: секира.

САДЊА КРОМПИРА

Свако сагињање изазове бол,
И мисао да треба журити. Не убрзавам:
Рука узима плодове из корпе, утискује
Сећање у њих. Кад их спусти у јамицу,
И клице окренуте нагоре прекрије
Иситњеном земљом, осетим да није
Део овог тела, већ сама клица која му приушти
Оно што не заслужује на путу ка светlostи.

Бразда по бразда, у правилним размацима:
Кичма усправља неко друго месо. Боли,
Јер бол није измештен у предвиђену географију,
У план препун детаља. Постоји ли
Клица садње на месту укрштања танких,
Ретких линија, да ли се ишта могло предвидети,
Питам, видећи себе, десетогодишњака,
Са мајчином руком у руци, на причешћу.
Видећи, заувек жељног рибе из тек отворене
Конзерве, ту, уз неокречено памћење цркве.

Могу ли сада ишта предвидети: шта ће нићи,
Величину плодова, најезду златица и глодара.
Овај бол што опомиње и лечи, може ли.

НЕГДЕ БЛИЗУ

НЕХАЈ

Кренути у покренуто, у усковитлани
Прасак, не брзо, него одмерено
И тачно, на крају радног времена
Кад град нуди своје месо. Знати где
Аутобуси одвозе журне путнике,
Ући у било који, сести, јер важно је сести,
И читати поезију као да никог нема.

Уистину, никог нема, нехај сведочи
О непостојању ових људи што журе
У предграђа, у села, у градове, да тамо
Кажу: *шако сам ѣладан, уморна сам као.*
Као онај што чита поезију, можда.

А *онај*, покренут, листа своје песме
Тражећи другачије покрете, нову одмереност,
Нехај у коме постоји дugo, сувише дugo
Да гладан би био, да уморан би био.

ИСПОД ЋУДИ И НАВИКА

Испод ћуди и навика, у којима успавани су
Или су заувек прхнули из њих на крхке
Небеске платформе, читави народи,
И на овом путовању указује се,
Кроз прозоре и заблуде, нетакнути
Спокој шума и ливада у осенченом потонућу.
Онај вазда подмукли спокој зеленила
Што вара и обале тела, и кућице
Где оснажује сан, иако узлетели су снови.

Црква, бела, сред симбола,
Помаља се брзо: речи после наркозе.
Одолела, памти похаре, кожне капуте,
Печате на изговореним лажима.
Потписе војски доспелих из идеја
О мравињацима што множили би се,
Под присмотром, у несносној вреви цврчака.

Упамтиће брундање мотора, овог
Лелујавог кандила, и путнике стигле
Из мравињака, умакле од краткотрајности.
Тек да окрзну мир испод навика, и ћуди,
Од којих најблажа нишани можда
Са звоника и намешта прст.

ОДЈЕКУЈЕ БУКА ТРАМВАЈА

Хладно одјекује бука трамваја.

Неко у њој познаје каскадна имена бродова:
Очувану географију приобаља обухвате слова,
Каткад точкови уђу и дубље да какав масив
Свку ка молу; потом крену у потрагу
За чоколадном кожом, као сликар, давно.

Некоме до речи није. Ни до књига о балету,
До скупих боца наслоњених на лепе покрете.
До чекања у полуутами. Котрљају се,
Под прозорима точкови, и све што може
Да се котрља. Време, снови разбијени
Пре поринућа, дрхтај планина некад насељених
Ратом, а сада заузетих тражењем
Бокова изанђалог тегљача.

Да, то има град: хладну јасноћу, и складне
Покрете у стрепњи. И оног што сажме
И једно и друго, као што сажима
Сопствено тело, док се пробија ка вратима.
И оног што, одгурнут, не мари за излаз,
Спреман да било где напише: *vrašta*.
Хладно одјекује.

ВЕЧЕ СЕ СПУШТА

Са њим штошта се спушта,
Као нада на коцкарски сто.
У затуреном цепу рука тражи
Ситниш за бистру топлину која би
Разлила тело, у рукавце до малочас
Непостојеће. Друга рука, негде близу,
Отвара књигу и спушта у ње све стечено:
Непостојање цепова и отпорности,
Претрагу туђих томова, да би нарасли
Властити у мисли што сваку одлуку
Склана из крвотока. Сваку,
Сем оне о махнитом листању страница.

Написано је и ово: *Вече се спушта, као...*
Као отровни гас са храпавих сводова
Лобање. Понешто нестаће у пометњи
Токсина: сага о љубави између полова,
Мемла у којој траје народ, помирен са епом
У коме га нема, студије о савршенству гасова,
И житија о упорности заморчића.
Или варљиви они, лаки, нежни, стихови
О спуштању што скрнаве пратиоца;
И језици који их трпе. Јер,

Вече се уздиже, израња из топле утробе
У којој некоме јесте, а некоме ће бити
Допуштено све.

СТАРИ ЦЕМПЕРИ

Деси се: омашком узмеш из ормара
Цемпер, одавно окраћао и тесан, и боје
Разливене у сећању оживе где ходале су
Са тобом, пре, много пре. Без наслага сала
И катрана, костобоље.

Тамо, у предратном смеху, у лексиконима
Што памте потраге за несмотреном речју,
У повестима античког живља, испуњеним
Рецептима за атрофију царстава, и сад
Миришу новчанице повучене из употребе
Због... због неподношљивог броја цифара
На финој, крвљу плаћеној, хартији.

Прелисташи банкноте понекад, омашком,
Помилујеш ведре малишане на њима,
И научнике. Запуштене песнике.

Такне те тај ход: тавни стихови, славуји,
Боемски испади, заноси, и хуљења...

И овај камен земље Србије. Падајће браћо.

Одреда шарени и очувани, цемпери присвоје,
Деси се, све твоје чежњиве повратке,
Упију стихове што чекају подесно тело.

ДОСАДА

Очекивати нечији долазак,
Кроз окно препознавати кораке,
Шуштање лишћа и кеса, кад ветар
Сједини шумове. Надзирати вику
Мајстора на згради, видљиво заривеној
У саму бит ваздушних покрета.
Тако прође време, неважно
Као време на смрт осуђеног.

Ранија очекивања оно одмота, ипак,
Сва уплете у једну нит, мисао
Одмиче уз њу, као мајстор на скелама
Кад проверава зид, држећи час висак,
Час мистрију; све веже то сувишно време.
А чекаш тек познати корак у дворишту,
Било шта очекујеш, желећи, као народ
Који спрема се за рат, најављен, против
Државе у којој стрепи, да већ једном почне,
Било шта, да усталаса све се
У границама тела, те несталне државе
Што страхом покорава становнике.

ЗИМА, КАО ОВА

Пре много залазака и потонућа
Једна је зима била иста као ова,
И град је исти био, убеђен да шкодити му
Неће раст, потрага за пленом у брдима,
У шумама где тајна заувек остане то.
Заувек, до доласка ловаца на гљиве и змије,
До опсежних припрема сакупљача снова.

Један је човек те зиме спреман био
Да објави: једна је зима била иста као ова,
Био, али беше лудост реметити јаву, лирским
Прегнућима склањати ратни трепет. Уосталом,
Шта он је могао знати о зимама, о
Покрету сабље над свештениковом главом
Док крв су ледиле сеобе, да се не распе.
Нагађати, то може: једна ће зима некада
Бити као ова, помислио је,
Неко ће негде то знати, жудећи да знање
Склони под снег, да замрзнуто буде, све.

ДРУГИ НЕКО

НЕКО ЈЕ РЕКАО СВЕ

Уверен си могао бити безброј пута
У безброј ствари и безброј пута могао си
Да кажеш: *уверен сам да знам*, јер делим
Исто знање са онима који кажу да знају
Све. Или мало. О нечemu. Ни о чему. А:

Опрезан си и страшљив био: допустио ниси
Да мисао којом призиваш уобличење
Икад на дохвату буде, ни у једној речи
Да јој не буде тесно. Доказа ни у чему
Да безброј је пута колао у теби живот.

А неко је рекао: *језа, ћраскозорје, врабац, буђење*,
Да, буђење, баш сада, у мешкољењу поред
Топлога тела што зна да баш ти будиш се
Уз њега и чезне да опеваш прву румену пругу.
И да га успаваш, тихо, као што дрхтури
Звезда. Јер неко је рекао: *звезда, ћук, лахор, роса, Срце*, и испод њега друго. Оно што већ је

Уверено да неко је рекао све. И ту се, само
Наизглед, додати нема шта.

ДОБРО ЈЕ

Кад се магла повуче, и остану само трагови њени
У трави и на скелетима стабала, помислићеш:
Баш је добро што зраци пију са мојих власи,
А не знаш зашто је добро кад магле нема,
А сунца има над видљивим и у наслућеном.

Не знаш, или пак знаш, увек спреман да кажеш:
Баш је добро, а одиста и јесте све баш добро:
Крадљивац да си, магла би била савезник твој,
Илузиониста да си, умео би да зарадиш – још
Поуздане су речи. У оваквом дану, помислићеш,

Добро је знати
Понешто о томе, и не знати ништа, добро је.
О томе, или о доказима да постоји тек оно
Што речи у теби уобличава: добро је.

ЦЕВЧИЦЕ

Пала је лака летња киша. Она што није
Ни била потребна. То неће нико казати,
Као што, и иначе, непотребност ретко измами
Речи из јазбина. Неко, затечен крај отвореног
Прозора рећи ће некоме ко у лакој наслоњачи
Чита поезију: Дођи да чујеш зрикавце
И видиш месец млад и жут.

И неко ће прићи, ојачан сликама, да уз то чује
И котрљање преосталих капљица низ олуке.

Стаяће тако неко и неко и додираће се лако
И заљубљено, пре него што се врате и удаље,
Допуњујући цевчице што се свакад празне.

Каткад склизне понешто у њих, да буди. И сада
Та последња подељена капљица склања мрава
Под травку да мирно чека свануће.

МОГАО БИ, БИЛО ГДЕ

Могао би се задесити на ободу великих
Тамних шума, као на усни, и не знати
Одакле почињу путеви. Казао би: *све је моје,*
Грицкајући хранљиву травку. Лишће трепери¹
Под ударцима капљица, ту. И увек све трепери,
Али о томе не мислиш, никад, било где да си,
Затечен. Ни о томе да неко зна

Да све је твоје, и да руком прелази преко травке
Коју приносиш, и преко боја, радозналих
Пред уљезом, зањиханих у теби. Могао би се

Задесити на ободу тамних шума и пратити
Пут прозирне шаке, пређен покретима
који милују
Траве и крошње, реч твоју и дах твој, ослобођен
При изговору. Шума, нити, пут. Пут. Могао би,

Било где, помислиш ли, уобличити безброј речи
И гранати, унутра, миловање, склад.
И такав живот је
Твој живот, онај који се уистину деси.

ДАХ

И као да си само зато и дошао:
Да чујеш цвркуте из крошње што
Стресају се након пљуска; да осетиш
Стопалима тај дим што шикља из траве,
И на дах непознатог личи, кад чекаш прву реч,
Име, обраћање даху твом; да надгледаш дугу,
Узвинуту над ливадама, и страницама новинским
Ишараним једном бојом. Само зато. Као да си...

И јеси: знаш да постојиш, да славуј рањава
Нежност твоју, преосталу пред походима
Нежности које си измишљао. И гле, опет

Отвараш књигу, налазиш места на којима си био,
И опет радо би тамо, у вир недешеног. Књиге.
Књиге. Мисао што плела је танко предиво,
Заштиту, духу довољну. И друга, недовољна
Телу, неотпорном на бодеже, танад, гасне коморе,
Или шта друго, неоткривено.

Знаш да постојиш. И увек нешто постоји
Да те подсети на постојање: дим, прамење
Неочешљано што куља увис, и дах неки,
Прецизан и сам. Сам. Док не сртнеш га.

БИЋЕ ЈЕДНОМ

Био једном један... Неко ко је умео
Да заслужи улазак у бајку, да се казивачу
Додвори чудима и ћудима, да страх његов
Преобрести у наду, ето то. И засигурно се
Може још додати на рабош неког ко је...
Постојао и *био*, између осталог, између суморног
И суманутог распореда ствари, биља, људи,
Животиња, фикција. У поретку злих догађаја
Био је, једном. Увек *био*. Има ли га

Сада, овде, или било где, тамо и још даље,
Најдаље, свуда где допире сан. У теби има ли га,
Не можеш знати у часу овом, јер час је тај
Већ мртав у теби, и ти си већ *био* у њему,
И ако се осмелиш, рећи ћеш: Био сам *једном*...
Толико тек, иако знаш да био си *безброј јућа*
У суманутом распореду, да безброј пута си мртав,
Упркос сећањима и казивачима. Осмелиш ли се,

Почећеш овако: биће једном један. И сажето
Саопштићеш све што исцедио си из бајки
И распореда, сву ту горчину, намењену нади.
А могло би сведеније, само: биће једном један,
Заувек заспао. Могло би, да наде није.

OBAJ CBET

ЗЕМЉА И НЕБО

Налик су оловкама
Уздигнутим на радном столу
Висока, зашиљена стабла
У шумици наслоњеној
На фабричку ограду и мир.

Њихови су врхови отежали
Од гнезда гладних птица.
Осим покојег лета,
Као да се и румено мастило
Излива из најдужих грана,
И снег као да је
Отуда разливен:
Тако су моћна та стабла.

Од њих настану тела оловака,
Њиховом је топлином
Заштићено и само срце.
Усудио би се да опишеш
Или да нацрташ ту моћ.

Али знаш да моћ имају
Само земља и небо.
И ти, док их спајаш.

ДИРКА

Увек кад усправиш поглед,
Видиш да неба
Има још више него пре.

Кад смотриш облаке,
Њихове пољупце, и сенке
На обронцима пуним боја,
Помислиш да неко управо
Додирује те дирке
Начињене од светлости,
Небеског руна
И плодова на тлу.

Зачувши музiku,
Осетиш и озарење онога
Чијом су вољом
Прсти свирача покренути.

Твоје то јагодице
Клизе преко светлости
И стапају је
Са даљином куд сеже поглед;

Тамо,
Где оно што га твори
Трепери као дирка.

КОШТИЦА

У радосном лету,
Што постоји тек за тебе,
Из крошње узлетела птица
Испушта коштицу.

У ваздух ће из случајне куглице
Ускоро кренути стабаоце.
Дароваће хлад и окрепу,
Дочекивати нова јата,
Можда ону исту птицу,
Исте прстене.

Однета у вољци,
Осмелиће се и његова семенка
Да никне између две стене,
Или међу булкама
И гласовима девојачким.

На младе гране спуштаће се
Сваке године нова и стара јата.
Испратићеш и њихово славље
Једног пролећа
Кад у предвечерје клизну
Из зеленила.
И тонућеш у сјај

Препознајући крила
И сећања на њима.
Сигуран да негде већ
Шума израста.

СРЦЕ

1.

Срце колибрија
Запрема петину тела
Те чудесне, најмање птице.

Такво, огромно, срце
Перју које га штити
Даје огромне моћи.

Несхватљиве, као снага
Светлећег неба
Да свако срце уздигне
Бар на час
И остави га да лебди
Наспрам другога срца
Или да трепери у њему.

2.

А човек да има срце
Које би заузело
Претежни део
Складно уређеног
Простора под ребрима,
Толико да има срце,
Да ли би човек
Лебдео и усисавао
Златни прах
Из латица звезда
Чије срце недирнуто трепери,
Или би кидисао у таму
Да мрак учини још већим.

СПАЈАЊЕ

Опијене обиљем,
Пчеле каткад застану у цветовима
Младих крошњи.
Латице и неуморна крилца
Постану једно.

Поглед зна за варку.
И не застане
Него иде даље,
Додајући слој по слој.
Спушта плодове у корпу
И у цику, соковима дражи непца,
Нитима меда топлу кришку.

Може он да се придружи
Крилима,
И за извесно време
Продужи живот нежних латица
Које ће вихор очас развејати.

Може, али то не чини.

Спокојна и уморна,
Крила би нарасла
И уздигла га високо,
Ка другим мирисима.

Тамо,
Одакле не би знао
Да се врати.

МОЋ ЛЕБДЕЊА

1.

Понекад се и челична птица
Умори и обруши као играчка.
Сконча у таласима или на стењу.
У пиринчаном пољу, деси се.

Истрага утврди узрок пада,
Узрок случајних смрти.
Испостави се да је
Вијак на репу летилице
Био начет рђом,
Да тај, безмало најситнији, део
Није замењен.

Сазнамо тако да је и вијак
Од пресудне важности.

Сви су делови судбински важни.
Да је другачије,
Они не би постојали
Или би трајали и рђали
Одређени другом мером.

2.

У человека је исто:
Целина је у опасности
Кад дотраје и најмањи део.

А кад у уму
Затаји делић,

Танка спона, примерице,
Слабљена трпљењем и болом,
Тело се обруши,
Али не пада. Лебди,
Ношено силама немерљивим.

Заводљива је слобода
У тој моћи.
Толико, да се и самом творцу
Учини да је то у ствари
Пресмели лет ка њему.

ИМЕТАК

1.

Летос кад смо били на одмору
У брдима, чинило ми се да имам
Све време света
И да управо зато не марим нимало
За свет, мислећи да заувек могу
Без његових опсена.

Ноћи су биле свеже,
Кроз прозор смо обливени месечином
Гледали коње како пасу; нисам могао
Ни да замислим раније такав призор,
Као ни друго: срџбу ветра у столетној шуми,
Пенушање воде на маховини и стењу,
Стреле четинара што знају да неће бити одапете.

Све за мене беше ново: помишљах
Да је сав живот био одмор, и лепо и мучно
Изузеће. Ни сопствене опсene
Не стигох да познам.

2.

Наш син је спавао чврстим сном,
Уморан од свеколиких изазова поретка
Који га упознаје и сриче.
Није се будио, иако су пси,
Махом пред зору, завијали у близини,
Болно и предано, као да жале
Што нису више вукови.

А можда су то одиста били вукови,
Охоли, величанствени кад туле,
И кад се прикрадају, кад кидишу.
Сигурни у своје моћи, готови да презру
Несувисле имитације.
Не прети им преображај, вајна питомост.
Жале тек због неколико неумесних
Поређења и изрека.

Они су на време упознали свет,
Њушили га и осматрали,
Крили се на рубовима.
И научили су да је најбоље бити вук.

И онда кад имаш све време света.
И кад неко има сво твоје време,
А свеједно му је.
Јер зна да неће постати ништа друго.

НИОТКУД БОЛА

И те смо вечери
Моја жена и ја изашли у шетњу
Да препознајемо слике града,
И друге на којима нас има.
Она беше пред порођајем.

Ишли смо уз градилиште,
Мрачном пречицом, да бисмо избили
На кеј, и купили гараво кестење.

Изненада, нашу је причу
Предвојио оштар, тренутни бол:
Ударих у заборављени
Бетонски блок, низ потколеницу
Потекла је крв.

Нисам престајао да дрхтим,
Пометен као владалац
Кад не разазнаје поразе.

Нисам се тресао због бола,
Већ због осећања немоћи
И због стида
Пред вољеним бићем.

Одавно ме, и све чешће,
Походи мисао о дрхтању.
Све чешће и дрхтим,
Савлада ме очас немоћ,

Стид се штедро разлије.
Пред сликама на којима га нема,
Поваздан дрхти невидљиво тело,
А ниоткуд бола у њему.

ПРЕВОД ЛЕПОТЕ

1.

Широм планете зажаре се крошње с јесени.
Пре него што згасне на податном тлу,
Лишће нам подари преобиље лепоте.
Тако је овде, недалеко, у шумама на Јелици
И на Гочу, тако, и још чудесније, у Вермонту,
Где је давно, давно у племену Ирокеза
Опстајало веровање да се те страсне боје
Сливају и походе црвенокошће јер је
Небески ловац устрелио Великог медведа.
Високо негде, изнад свих досега, незнано кад.

Зато и сад не престаје да капље
У зелено горје државе Вермонт
Озвездана медвеђа крв.

Чаробно је ово тумачење бескрајног
Буктања: ех, да је и осликана кожа
Истребљених тумача била истог порекла.
Чаробно је, у инат ситничавим
Поукама науке која нас уверава
Да дивљег пигмента запретеног у лишћу
Има малтене посвуда:
И у мркви, и у паприци, у воћу.

И лепо је, толико, да очас зажалим
Што и овде, над овим горама,
Над Палежом и Рајцем, над Локвама,
Небески ловац није ранио медведа,
Јелена или барем вепра,

Што такву слику у силној глади
Нисмо створили, ми сањари.

А опет, понадам се да се то никада
Неће десити, докле год има времена,
Тај превод лепоте у тајну,
Прелаз видљивог у машту.
Да ћу и сам трезвеније милостивити
Непознато, увек кад *нeйознашo*
Пожели моје речи. Боју. Све.

2.

Индijанци су, опчињени властитим
Симболима и опијени ватреном водом
И ћинђувама, полако нестајали,
Јер је истински ловац видео само
Њихову крв, не марећи за лишће,
Сенке крошњи, птице у њима.
Видео је даљину, даљину, и на обзорју
Своје тричаво право на светове.

Тако су и овде одвајкада ловци
Бојили немоћно тло људском крвљу.

И није да није било:
Пламеном течношћу бејасмо опијени.
Најјаче онда кад је из наших жила
Липтала и прскала небо,
Да нам се никада отуда не врати.

ПРОВЕРЕ

Откад постоји овај свет, и откад се
Људи у њему клањају постојању,
Увек се изнова,
Упркос обиљу доказа
Да може много поднети,
Чак и самога себе,
Увек се изнова проверава
Колико човек може да издржи.

Измишљају се начини провере,
Огледне справе и алати,
Све да би се доказало
Да може увек све више да поднесе.

У ратовима су посебне јединице
На челу са лекарима-монструмима
Биле задужене за експерименте
На живим људима,
Као да не беху довольне оне
Које се не диче посебношћу,
Оне које и данас негде проверавају
Колико се дugo може дисати
У запаљеном храму,
Колико се дugo мисао о ближњима
И она о паклу могу пржити на ражњу;
Оне које утврђују да ли је
Лобања тврђа од маља.

Зашто проверавати, када се зна
Да човек може све да издржи,

Истина, не баш сваки човек,
Али безмало сваки
Који није сатрт, масакриран, мучен,
Који није скончао у највећим мукама;
Него сваки који је клао, черечио,
Правио оруђа и употребљавао их.
Он све може да издржи.

Иначе не би смишљао све нове и нове
Начине провере, не би трагао
За неподношљивим болом у туђем поседу.
А у свакоме од нас постоји такав бол
И одиста је лако оживети га.

ОВЛАШАН ПОГЛЕД

Ову лубеницу
Не могу да обухватим погледом.
Увек видим само једну њену страну,
Ни речима не умем
Да је окружим.

Тек када је изделимо на кришке,
Моћи ћу да је сагледам
Али и тада не потпуно.

Ни главе наднесене над сто,
Док ишчекују окрепу,
Не видим сасвим и одједном.
Али, оне се окрећу,
Из њих капље говор.

На лубеницу личи,
Слично је и глави
Коју крвљу храни,
То људско срце
Које видео никада нисам,
А препознам га одмах,
Стане оно и у овлашан поглед,

Јасно, толико јасно –
Помислим да целог сам га века
У шаци окретао, загледао га
И поигравао се,
Шапутао му и чекао одговоре.

Само то и јесам радио.

ИЗМЕЂУ ДВЕ ВАТРЕ

Кад пред зору, уставши
И због раскошних снова
И због леденог светлуцања у прозорима,
Ставиши облицу на безмало згасли
Жар у пећи, ти знаш
Да ће је пламичци лизнути.

Прођи ће време дотле,
У коме је ватра наизглед ништа,
Знаш и како се бори против ничег.
Како се спрема, пре него што запуцкета.
Тада светлост разиграно
Обасја зид; та светлост
Због које устајеш, због игре
И сенки.

И ући ћеш опет у врели сан,
Пламен ће савладавати ништа,
Опет свести облике на пепео
И у њему понеки грумен;
Нешто ће израсти у ништа.

Биће ти лепо ту,
Топло и светло; срећан,
Одмотаваћеш траку снова
Не знајући јесу ли
Пламичци лизнули
Твоје време или предстоји
Смирење; жар док гасне
Под наслагама.

УЗ СМЕШАК

1.

Једном, кад се опремим
И смогнем храброст за далек пут,
Овако бих могао вольену тешити:
Ја ћу шеби йонуде донећи,
С мора смокве, из Мостара ћрожђе,
С јаблан дрва јабланских јабука,
Суви шљива са сирови ћрана.
Овом, или којом другом песмом.

Донео бих, заиста, и много другога воћа.
У Мостару бих се напио вина,
И у Дубровнику бих, насмејан, кушао столећа,
Али јабуку јабланску не бих донео
Јер више не постоји таква сорта.
Памти се тек где где у Шумадији
Изворно значење речи јаблан
Која је у прасловенском језику
Означавала јабуку, стабло и плод.
Сачувана је та *давнина* у називу
За врсту јабуке *јабланка*.

Било је некад могуће
Убрати јабуку сазрелу на јаблановом стаблу,
А више није: име је припало другом дрвету,
Изразито лепом и опеваном.

Извесно је да ни суве шљиве
Не бих нашао на сировим гранама.
Та је шаљива ставка додата песми,

Јер је и претходна, у којој у давној прошлости
Јабуке руде, будући неостварива, попримила
Све одлике шале; слична доскочици
Каг на врби роги ӯрожђе.

Тако је увек. Кад изгубимо какав смисао,
Значење нечег кад ишчили,
Љубав кад се вине са нашег длана,
Ми знамо: и тај губитак биће једном
Прежаљен, уз смешак.

2.

Да, увек се пренемо и латимо се шале.
И онда кад лопов однесе наш сат,
Кад лихвари поsegну за нашом надом.
И кад нам силни одузму окућницу.
И тада, и тада
Утеху нађемо у шаљивом мирењу:
Чије овце, његова ливада.

Без свега се, без свега, може.
И тако увек, до краја,
Кад разумећемо да је заувек нестало
Све што смо непрекидно губили.

А не знамо има ли потребе
Изругивати се *изгубљеном*.
И хоће ли бити времена за смешак.

ТАЛАС

ЗБОГ СВЕТА

Понекад, и све чешће,
Осетим да навалу
Из света око мене не могу
Да издржим. Свет је у мени,
Сав, ниједан његов видљиви део
Није остао изван тела.
Места је све мање.

Учини ми се да теглим
То обиље залуд.
И застајкујем, налик мотору
Кад у највишем степену преноса
Успон велики савладава.
Нешто се откине у њему,
Он се распрсне, остану делићи.

Неважна је стрмина, брдо,
Све је до онога ко држи управљач.

Све је до њега.
Зато му се и обраћам,
Због света око мене.

ТАЛАС

Ишалу Калвину

1.

И морнари више воле да су на копну
Него на мору, помислим понекад,
Жељан стабилног ослонца,
Макар мисли, да је обујмим
И држим се ње кад уоколо дува
И прети да ме однесе, баци на ужад
И једра, наднесена са свих страна,
Мокра од речи.

И морнари воле да су уз децу и жену,
Прија им, пун милоште, посао у башти;
Орезивање ружа, ојача их убирање воћки.
Воле те лепе, ситне и присне нежности
Што их као пруге на њиховим мајицама
Обухватају и штите, допуштајући
Да слободно дишу ваздух
Који истина није слан, него је
Различит, онолико колико је копно другачије,
Колико су предели међусобно другачији.

И морнари, као и неки други људи,
Од копна добрано одмакнути
Из разлога тек њима доступних,
Због обавеза и послова који измичу опису
И уобличењу, као што и болести измичу,
И они воле кадикад да се забаве; морнари
На мору, други људи тамо где се затекну.

И мора бити да је дивно из разоноде
Ловити моћне беле птице,
Или жељети да устрелиш и издвојиш
Један талас, лагано што настаје у даљини,
И да гледаш само њега у обиљу таласа
Што претходе, у мноштву оних који га следе,
Сустижу и потискују, као што он чини са
Другима и упија њихову моћ, сваки
Наговештај облика, облик намах успостављен,
И једини се с њима поништавајући их
Пре него што и сам постане део нечега:
Силе која удара у хриди и спаја се с реком лаве,
Или део огледала благо наслоњеног
На тиху септембарску плажу.

2.

Да ли заиста постоји један талас,
Да ли у сударању и мимоилажењу,
Сем привида и сјаја, ишта постоји.
Или су сви таласи, упркос било ком постојању,
Једно. Иако се чини да је сваки увек другачији
Од оног који му претходи,
И од оног који за њим прети.

Гледати један талас; велика је, мора бити,
Та вештина; видети га у његовој и у својој
Пуноћи и пратити га у раскоши пене и опсена
У којима се указује. Велика,
И ако издвојиш тек комадић мора, простор
У који ни чамчић не би стао; тешко је
Издвојити један талас, при том ни његовим
Ужадима, ни грудвама пене не дирнути други.
Не ући видом у одлазеће или у тело за које
Помислимо да очас ће се разлити, и бити глатко,

А оно се пропне још више, пре него
Што спласне и језичцима лизне угарке
Таласа спремног да избегне сваки додир,
А плане, плане опет, као и сваки други вал.

3.

Има ли одиста смисла ова забава,
Покушај издвајања, трошење времена
Између две олује, или две заповести
О уништењу градова, плантажа ароније
И урме, засада бруснице и кафе,
О рушењу нечујним таласима експлозива.
Јер, да би се издвојио талас, нужно је знати
Штошта о ситницама сучељеним при његовом
Стварању и о другима, које га прате кад настане.
Ко ли то има моћ да све их држи у глави,
Док време се разлива и пада као огледало
И преко света воде и преко осталих светова.

4.

Итекако има смисла, ова игра.
И на копну увек издвојимо један талас
И пратимо га, штитећи га, као маказама
Да одсецамо, од других који су важни
Неком другом или њему и припадају.
Пре него што се споје и разбију
О изненадно стење, или пређу преко
Наших трагова на песку, таласи нам приђу
И ми познамо онај за који смо одувек
Мислили да је наш, или је он то истински и био.

Као што је овај склад зеленила у башти,
Пена плодова, њихови облици
Уз које прислањам мисао и растем с њима,

Док препознајем и издавајам нити:
Песму славуја, боје вуге, пупавца или жуне,
И запенушани смех највољенијих.
У тој пени сваки ми напор и покушај издавања,
Израњања, бива лакши, препун, препун.
Сваки тај покушај спајања. У тој пени.

СВЕТИОНИК

Јутро нас је затекло на врху светионика,
Као и увек, на овом високом спрату:
Испод нас је огромно бело море,
Кровови прекривени снегом,
И улице, и људи у таласима.

Ова светлост, да ли икога зари,
Ови мириси и речи наткриљене паром,
Као да су шоље, да у њих је усuto
Више горчине ивише шећера
Него што нам је потребно.
Потребно је више љубави, само,
И није важно да ли је кључала у нашим
Посудицама, или смо је тек чули,
И не оштетив туђе, присвојили;

Тамо на Вујну, уз манастир,
Или на обронцима Јелице,
Међу процветалим стаблима.
Или дубље, на причешћу у Стјенику.
Кроз прозор видимо и Љубић,
Лепу тамошњу цркву, место где су устаници
Стварали државу; била је створена,
И потом губљена у огромном мору крви.
Иако је белином и ко зна чиме прекривена,
Та се површ и јутрос љеска.

Сред мора, нама је потребна љубав,
Да је имамо више: и да је изречену
Расипамо одавде, на дар
Онима који су стварали, стварали и рушили.
И сада, у таласима, исто чине.

МИРИС ДУЊА

Ветар је однекуд донео оглас
Са штампаним менијем ресторана
Мирис дуња. Читамо: јунетина испод сача,
Лепиња с кајмаком, проја, чварци, сир,
И друге ћаконије. Не памтим

Њихове мирисе и укусе, али се сећам
Да смо имали стабло дуње
У осунчаном углу дворишта.
Сећам се плодова, окачених
Као светиљке, и сјаја који је задugo капао,
Грејући и руке и непца. Памтим сенке,
Лаке и прозирне на ветру.

Он сада помера наше сенке
И укршта их унутра да се потраге очас слубе
И обасјају нас. Осетимо понекад то дамарање.

А могла је доспети до нас
Потерница за ратним злочинцем,
За оним што се на сваком ветру повијао,
И за другим, моћним пред олујама.
И њихове ћемо речи читати,
Сведочанства о обиљу меса на трпезама.

Могао сам шаптати твоју песму, љубави,
Ону што увек ме сећа
Да нисам, нисам и нисам
Преспоро да дишем.
И да је дисање, то липтање у сјају
Светиљки искрслих из одаслатих речи,
Највише што могу да урадим,
Највише што сећање може.

НАЛАЗИШТА

Неколико је продавница цвећа
У мојој улици,
И неколико контејнера за смеће.

Често купујем цвеће
Да обрадујем вольену жену,
Још чешће срећем мале Роме:
Из контејнера ваде папир
И други отпад,
Обављају тежак и важан посао.
Загледани у смрадна налазишта,
Ко зна докле у машти сежу.
Кад би нарамке папира
Слагали један преко другог,
Успели би се до своје звезде.

Одатле да гледају свет,
Из мириса којима звезда обилује.

Носећи нарамке музике
И товаре сјаја,
Да се чуде
Нама што на памет нам не би пало
Да у своја налазишта зађемо
И узмемо оно што због нас је
Тамо остављено.

Нама што ишчуђавамо се,
И свету и звездама
Ругамо,
А не знамо ни како се зове
Оно што немамо.

КРУГОВИ

У центру Чачка, у замишљеном кругу,
Пречника не већег од стотинак метара,
Уздижу се црква Богородице Градачке
На темељима из дванаестог века,
Знаменита галерија *Надежда Пећаровић*,
Музеј са Дисовом бистом у дворишту,
Зграда суда, а ту су и полицијска управа
И затвор коме песник леђима је окренут.

У нека од ових здања имао сам прилику
Или преку потребу да уђем, да будем
Одмерен и прецизан кад говорим;
Скрушен и тих; задивљен и устрептао.
Кад мењао сам лична документа,
И умањивао досеге тужакања
Ревносних управа, кад стајах пред зидом
И непролазним бојама; пред остацима
Древних боравишта клањах се
Знајући да древност сеже до мене,
Да обрубљује и све што је моје.

У том наизглед малом, у несагледивом
Том кругу, најчешће палих свеће,
У раним јутрима, у ледним сутонима;
Понекад пометен не знадох за кога се
Пале доле, за кога горе, где за живе,
А где за мртве. Као да је то знање
Нарочито важно, помишљах треперав,
Намеран да почившима пожелим мир
У њиховом кругу где размештај је

Сталан, тишином и миром одређен,
Где и саме даљине због спокоја постоје.

Намеран за живе да се помолим:
Да никаде, никада, не буду затворени,
Да слободан и ја будем, макар
У кругу што крв га у телу уцртава.

ВЕЈАВИЦА

У вејавици препознајем само гласове,
Оне које одувек знам.
И друга тела траже разборите звуке
Да доспела би у сигурност
И у њој застала.
Да сијају под светлошћу
Из кладионице, из ресторана,
Под штукатуром театра.

Да: неко, склоњен, тражи срећу,
Неко други ужива крај камина
У натопљеном залогају,
Неко трага за душом у шкртом
Декору и речима намењеним
Античком амфитеатру.
Оне одзывањају, чују се гласови хора.

Склонити се у њих, и то је избор,
Део приватног живота.
И нас двоје га обликујемо,
Како умемо, препознајући
И оно што нас чини.

Свеједно је одакле ћемо изаћи,
И свеједно да ли пуних
Цепова и душе, да ли сити:
Чека нас вејавица и у њој наша тела.
Једино њих
Увек морамо дозивати.

ВАЗДУХ

Из огромних мехова он шикља
И присваја музику што нас блажи.
Слике на којима је приказана
Не њише, него их благо милује,
Као да има прсте.

Прстима додирује наша уста,
И све што устима приносимо,
Воду која се слива низ ждрело.
Стену под којом се сити одмарамо,
Сваки поглед наш, застао на
Принесеном сјају, пажљиво мери,
Као да хоће да се запути с нама
У непознато и свуда
Где непознатог нема.

Свуда увек и доспе,
Напуни наше мехове,
А ми његове никада не видимо,
Не знамо одакле долази.
Ко нам умилну мелодију шаље,
Ни то не знамо.
Без сумње, омета нас бесконачна слика
Коју непрестанце допуњујемо,
Мехови које замишљамо
Одузму нам сав простор
Подесан да га испунимо знањем.

Одиста, пуноћу има ли наше знање.
И оно у меховима огромним пребива,
Мења се, вртложи у нама.
И очас, завидећи ваздуху,
Очас заклони сав свет.

БИЛО БИ ИСТО

Поносан сам на сијасет
Одлука и поступака;
Да их нема, спокој би
Прожимао тело, али без њих
Живот не бих сматрао својим;
Био бих дрво, камен
Бачен у траву, уз то дрво.

И дрво живи, кроз њега
Шикну сокови и сјај, лишће га
Опервази, цветићи прозирни.
Птице слеђу на веселе гране,
Девојчурци се пентрају у игри.
Камен, топао од миља,
Гледа голишаве слике,
У њему бије пешчано срце.

Зашто онда да не будем дрво,
Уз камен да се не свијем
И будем једно с њим.
Тицао бих се другог дрвета,
Латица које певуше,
Мрвила би ме опасна стена.
Имао бих стабло да ме уздиже
Или каменчић да ме у себе баца.
Све би било исто.
Исти понос, исти очај, туга,
Безброж поновљених слика.

А срце је срце. И кад зрнца пешчана
Колају кроз пешчану крв,
И кад је пука пиљевина.
Срце је и кад није отпорно
На бол, кад је моје.

ШТО ДАЉЕ

Ваздух се вртложи,
Успиње уз стабла и зидове.
Да је више снаге у њему,
И крошње и кровове
Пренео би на друго место.
Где мало је стабала и кућа,
Или где их уопште нема.

Ваздух, та невидљива пометња
Невидљивих састојака
О којима знам мало; тек када се
Ускомешају у врелом дану
И када зачујем хук који се провлачи
Између лишћа и завирује
Кроз прозоре, бес од кога се затресу
И глатке и храпаве површи,
Тек тада се запитам о видљивости
И о пустим местима,
Толико, могуће је, празним,
Да би поднела свако вртложение
Без ичије бојазни да би ишта
Могло бити ишчупано,
Поломљено или срушено, однето,
Чак и да је лакше од јастребовог пера.

На такво место да ми је да будем пренет,
Лак као перо; кад се ускомешају
Невидљиви састојци у мени,
Ничему да не могу нашкодити;
Ни чашу да немам при руци,

Ни течност у њу усуту,
Ни огледало да бих послао поруку
На суседну литицу; слутим да
Ни литица тамо не може бити,
Ни сјаја којим би ми неко узвратио.
Ничега, ничега тамо да нема.

Добро знам да тамо никога и нема.
Увек кад се отуда вратим
И изложим вртложењима
У свакој, јамачно, речи коју чујем,
Схватим да сјај је исувише драгоцен
Да би пустош чинио мање пустом.

А то што и у празнини
Трагам за њиме, непрестанце,
То није хир, него заборав тражи
Да идем што даље, што дубље.

МРАК

Има га рано ујутру на улици,
У пољу над којим је сунце одскочило,
У води, преломљеној на стењу.
Затворен је у стварима
Из којих повремено излази
Да нас опомене и веже за њих.

Има га у подне;
Тако се вешто крије
Да обично и не помислимо на њега,
Као да не постоји.

Кад падне ноћ, мрак не постоји,
Варка је то тамно изједначавање.
Тада ни светlostи нема
И тешко нам је да схватимо
Шта уистину бива.
И да ли ишта постоји
Кад спусти се ноћ,
Кад све је тако јасно.

Иначе, највише га има у нама;
Кад га угледамо, ми пожуримо
За њим, а он умакне
У даљи и још светлији део тела,
Увек у све даљи и све светлији.
Неко читавог живота несмирен трага
За њиме, не допушта му предах.
Кад се уморе и гонич и прогоњени,
Дешава се тада да мрак напусти тело,

Или сконча у њему:
Није извесно какав је исход.

А неко други га пусти да вршља
Или није моћан да му се одупре.
Не прође много,
Нагло се пробуди, разјарен,
И крвавих руку чека
Родитеља и брата да кажу,
Уколико и они нису заувек уснули:
Не брини, отишао је,
Неће се више вратити.

Вратиће се, јер је мрак
Највећа од свих лажи.

Зато му не верујемо, и непрекидно га
Препознајемо, да бисмо свикили на себе.

ОГРЕЈАТИ СРЦЕ

Да сам био мало ближе,
Могао сам огрејати руке,
Казује енглески војник, витални старчић;
Граната је створила огромну
Ватрену лопту близу његовог рова.

Да, те руке, и не само тада,
У кланици на Соми,
Него увек кад су једили, и пољима и небом
И водом, немилосни јахачи.

Те руке: без њих ниједна лопта
Не би имала смисао: ни јабука, ни дојка
Жене коју волим, ни кликер одбијен
Од другог под устрепталим погледом дечака
Што о сударима још ништа не зна.

Ниједна лопта. Ниједна, заиста.
Те руке, проводник увек жељан топлине;
Без њих би и оно што се истински жари у нама
Било излишно, као онда кад наиђу помрачења,
Загрднути сјај оне највеће лопте.
Или пламтећи ум коме прсти служе
Тек да би обликовали ватрену лопту.
Што се шири, и расте, расте,

Све док овај лепи прогрејани свет
Не приволи руке, наше руке,
Да се бране, да бране,
Јер има се шта, и те како има
Чувати од мрака.

ПУТНИК

По Вилхелму Дилшаду

Непрекидно нас обухвата свет,
Онакав какав се открива нашим чулима,
Плени, упоредо са светом у нама.

Цветна долина подељена немирном водом,
У сутонском спокоју благо обујми путника,
Сишлог из младе шуме с последњим
Нитима сунца; тих је и топао
Ваздух унаоколо; у млечном сјају
Дрхтури месец на још плавом своду.
Брда нас присно опкољавају, али не стежу.
Не помишљамо на путеве с врхова
Спуштене другом страном,
На градове и државе до којих сежу,
Само на стазе у нама уцртане,

И обрисе птица док растежу небо,
На бруј црквених звона, ношен замасима крила.
Шири се и сужава долина при одсјају,
Каогод и груди устрепталог путника:
Осврће се он око себе и диви непомућеном.
Достојан одасвуд измилеле тишине.
Достојан и светлости и смираја,
И сјаја из трагова што бије,
Појми да ова долина није уистину долина,
Него сама смрт.

Нека ти је лака земља, оче мој.

БЕЗАЗЛЕНИ ГОВОР

И благи прекор,
Изазван упадом страха
У мир за којим чезнем;
И очај, кад одбрусим
Крадљивцима мога времена;
И безазлени говор
О цвркту и преливима
На перју сенице,
Настали су давно,
Незамисливо давно.
Свака ова реч, склоп којим
Речи величам, или други
Којим се такође браним,
Зачети су кад сам први пут
Признао свету да не знам
Како ћу с њим, великим
И благонаклоним, с њим,
Малим и несклоним одговорима.

Било је потребно време
Да бих сјај света сажео у речи;
Да запитаности прођу кроз
Кањоне и усеке, да се провуку
Тик испод површине,
Да изнад ветра пронађу пут,
Да на поприштима уче,
Да са стратишта уклоне речи
Страдале, еда би зринце сјаја
Могло кроз таласе и пустињу
Где врви од зрнаца.

Да би могло и још даље,
Кроз лед у углу срца и ума
Све даље и даље; и тамо где
Нечујан је и немоћан мој говор
Много је светлости нужно
Да би га уопште било.

Речи светле; оне које су дugo
Путовале у нама, до нас,
До сазнања да су праве речи.
Уживамо док треперем,
Док треперимо у њима,
И увек се изнова рађамо.

Ќао што светлост Северњаче,
Бодра и спокојна, превали
Дуги пут, немерљив
Људским веком, да бисмо је изрекли,
Тако и речи прођу кроз време
За које и не знамо да постоји.

И оно што је моје
Увек дugo путује до мене.
Предуго од мене, и то знам.
Још дужи ће бити пут
Да би видљиво било зринце сјаја,
Сад мање од најмање честице.
Ако се пробудим кад ме заголица,
Око мене ће бити говор.

ДРУГИ НАЧИН

Чује се пљусак,
Баш као да је прави,
У песми *Лиле су кише*
Загребачке групе *Други начин*.
Ево, и сада се вода слива
Низ стаклене кровове града;
Памтим и звук флауте,
Хладноћу коју дочарава,
Лакоћу дочаравања,
И стресам се од њих,
Готов да дивљење
Обликујем, претворим у звук.

Због чисте радости, на пример,
Ако већ не због глади,
Као што чине галебови у Велсу
Кад смешно трупкају у месту:
Глистава трупкање личи на удар
Кишних капи и измамљује их
На површину, уплашене
Да их вода не потопи у окнима.
Обиље се хране очас нађе
У мутном светлу, тик уз кљун
И канџице, уз лакоћу опонашања.

Никада нисам помислио
Да до нечега дођем бивајући киша,
Никада бивајући барем звук
У коме се капљица распрскава,
Никада нисам хтео

Да будем ишта друго
Него само ово што јесам.

Уплашен и за станиште,
За срце у њему и његове станаре,
Журно сам излазио, доступан
Привидима и обманама,
Не помисливши никада
Да у срцу има места за подозрење
Према свему што мами и зове
У сопствену светлост, за сумњу
И према суштој светлости,
Не само према властитој.
Не пожелевши никада да варке
Ободре ово тело
И учине га ситим
Пред капима које добују.

ЗВЕЗДАНО ПОЉЕ

Благи ветар непрекидно помера
Оголеле гране и гранчице на њима;
На плавичастој подлози од њих
Очас настану различите фигуре.
Подсете ме и на силуете држава
На прецизно исцртаним мапама.
Угледам како се Пиринеји повлаче
У Навару, победоносно бик оштри
Рогове у звоњави и намигује Ернесту,
А затим одбачена звона, оружје
И беле врлети пређу преко Провансе,
Потисну винограде ка Бургундији,
Зачује се топот коња из Камарга.
Реке ходочасника напуштају
Звездана поља и разливају се преко
Долина и брежуљака, пре него што
Умилни ветрић учини да све буде
Како је било, како јесте, у распореду
Равница, језера, масива, животиња,
И људи, палих између граница
Да помно ослушкују сваки лахор.

Волим да се играм, да с ветрићем
Препознајем оно што постоји
И оно што би могло да буде.
Знам да ће и ова држава
У којој плеше моје оistarело стабло
Добити тачне границе на своду,
Да би се и оне непрекидно помицале:
Некад за топотом, за ходочасницима,

Некад за међурићима у старом вину.
За самостанским списима о опстанку.

И биће истину важне, као стварне,
Кад погледам из свог звезданог поља.
Ветар ће дувати, тишина одзывањати.

НОВА СВЕТЛОСТ

Није нова та светлост
Разливена на истоку,
Лагано што долази до сваког кутка
Ове собе, хотећи да у њој
Нађе уточиште и заувек остане
Овде, да слуша речи и смех да памти,
Дечије протезање и нехaj, да буде
Помоћ у кући; кад устреба
Да усред ноћи осуши кошуљу.

Не, није нова, чим овако приања;
Дugo нас је пратила, мерила
Има ли места за њу,
Од коже се одмицала и враћала,
Одбијала се од стакла, од мебла.
Страховала да нема је довољно,
Да неко управо вапи за њом, док
Поставља замке и сакупља крзнашице,
Или мотри лоса у немости маховине.

Не, није нова; то је она стара светлост,
Довољно блиска и намештају
И књигама по њему наслаганим.
Њоме сам испуњен и кад се ловини
Прикрадам, и кад од фрктања и роговља
Тражим у њој заклон и окрепу,
Пре него са иједном се речи стопим,
Зринца док се смирују и њушкају.
Није ми она непозната: од кад је света и века
Истраживачи је истражују, ловци је излажу

И чине с њом шта им је вольја.

И нека остане тако;
Нека се прикрада,
Спаја с мојим зринцима, нека ме раздваја
Од њих, лакома. Нека је,

Нека се лати чега хоће, доступно све је.
Док открива, док сазнаје,
Моћи ћу да се осврнем и кажем себи:
Дивио се јеси и још ти дивљења предстоји.
Радуј се, радуј, све и јесте светлост
Кад си сједињен и увек нов.

УЛАЗАК

НЕЧУЈНОСТ

То су само обичне боје;
Довољно је што сам научио да су боје,
Увек обичне, не више од тога;
О пресеку овог дарежљивог дана
На измаку, плода овог на длану,
О напорима да дивљење ме пројме,
Или да од њега одмакнут не будем,
Ништа не рећи. Ни о пореклу боја
И светлости у њима што се мрешка.
Ништа о складу, о поривима
Да свуда га препознајем;
Има га и кад га нигде, ни у речима, нема,
Кад невидљив и нечујан је као ваздух,
Велика ова плућа.

Тек дишем, јесте, испод дуге;
О преламању моме, о обичности мојој,
О бојама мојим неко други све зна.
И ништа не каже; одмакнут
Од дивљења и величања, дише, чека.

Зар уистину ништа не каже,
Зар ни молитве није чуо.

ЗАСЕДА

Ослобођена од самосажаљења, изузета,
Старост доноси истинску осетљивост,
Иако гласни су докази о другом, огромни
Као небеске даљине; све даљи од животног
Језгра враћам слике у њему невољно
Разгранате, неподношљиве у сталном расту:
Угљенисана тела у спрјеном храму, заувек
Удаљене путнике у гранатираном возу,
Малишане скапале у пустињској жеђи;
Госпарски Пометов град и његовог песника.
Живех тек толико на детаље да се навикавам,
И ћутим пред њима, као они нем.

Сада, с друге стране очекивања, имам времена
За објашњења; још кад бих, сажет у помисли
Да само немошћу могу уздићи стид,
Створио простор за њих.
Уздићи се, до кајања што сажаљевах тело,
Нужну љуштуру, одвојеност,
Кад требало је ходати испружених руку
И њима стискати неречено: живо срце.

Ходам, још малаксао, у давно наслућеном.
И знам: у молитву израста обојена нечујност
Што из заседе је мамим; да бих је
И разумео кад најјаче већ беше вољена.

ЧЕСТИЦА

Птице су одлазиле; могао сам пратити
Њихов уједначен лет, складне замахе,
До часа кад постану небеске честице.
Послате да искушају равнотежу, хармонично
Преимућство празнине над другим вилајетима.

Хладно је, вечери су препуњене језом,
Сећањима на одласке и нестајање усвојених
Честица с којима размењивах речи о складу
Искушења пред која излазимо,
Оскудни логораши на вечној голомразици.

Дрхтим: знам да то невидљиви пратим лет,
Честицу коју тело искушава у празнини,
Увећану његовом жељом да види и оно
Што није, увек оно што није.

Оно што није, а у њој постоји.

Птице су одлазиле, још можда одлазе.
Могао сам пратити њихов лет.
Гледао сам их, знајући да ће, знатижељне,
Слетети овде, доносећи опет оно што није:
Љубавну чежњу, решеност да песма траје,
Узорност у поимању потреба.

Увек оно што можда није: невидљиви лет
Над светом тек створеним у себи.

ПРИЗНАЊЕ

Ти звуци, речи охоло изречене,
Слике, речима истргнуте из заборава,
Поруке, обрисима што сенче лице,
Те опсene – знам шта су и шта значе
Искуству, благој моћи да наслутим
Шта ће бити; шта неће од упамћеног
И преобликованог. Од облика се нисмо,
Све мање, безмало невидљиве мрве
Међу стењем, могли склонити,
До у тишину, у мук, раскошан ваздух,
Сав у тесту од кога јесмо.

Тишина не знам шта је, иако бејах
Њен лик, гола душа, њена чежња
Да ничим крзнута не буде; кротка
Нит бејах, не знајући шта сам све био
У времену очајном, толико опседнутом
Да свака опсада дизала је срце
У ведрину, у неслућену.
У наслућеном још смо мрве, и сами се
Собом хранимо, јер знамо шта је било
И шта ће бити: речи смо чули, слике
Нам прете и све су веће, све су разорније
Громаде око нас, подмукли удари,
Све страшнија обрушавања.

Писали смо песме, јесмо, јесмо, у тишини,
Од ње клесане, у слаповима ведрине,
Ти што пред починак увек прошапућеш:
Само да нам будеш срећан, сине,
Ја док бдим над спокојном нашом тишином,
Лелујавим вашим спокојем,

Над дисањем хлеба јединог.
И знамо шта ће бити, и знамо шта ће
Овај ваздух у хлебу имати да призна
Кад слике, кад речи, кад опсene крену,
Кад камена јава почне да ислеђује. Јесмо.

МАЛЕ СВЕТКОВИНЕ

И овај је дан сав од малих светковина:
Мале су да мање не могу бити,
Преко нам потребне,
Нама малима у великом нашем свету;
Сазданом од књига, од напора да преиначимо
Јаву несвиклих јунака, и приближимо је,
Такнemo у сањивој соби; у мало време
Огромна, близка времена уносимо.
У њима истражујемо, научени
Да језиком пред којим се инати лирика
Проговора ово доба.

Прене нас: звони, не зазире од интерфона,
Шаље писма у ковертама укращеним
Маркама с мотивима заштићеног биља,
И изума моћних да скрену ток историје,
Буџице зауздају; још сањају проналазачи.

У ковертама затичемо понуде и опомене,
Претње, позиве да платимо рачуне.
Да окружимо бројке на изборним листама.
И кад питаши како ћемо,
Као бајаги одговорим да нећу
Изаћи из времена усељених давно.
Ти нећеш ни из својих, ни из мојих,
Ни из наших; онда смеху подаримо
Отиске и из јавне библиотеке нашег сина
Узмемо давно изумљена штива: чувашке
И инуитске бајке. Дечак препоручује
Лектиру, износи стрипове и дискове.

Умилни ветрић зањише влати и врбак.
Оживи ветрењаче; ено нас на крилу анђела.

И како бисмо другачије, зар да одустанемо,
Кад наши су дани од малих светковина
Састављени. Наши дани; како је лепо,
Једини, бити у њима, у молитви
Да ни ти, Једини, никада не изостанеш.
А кад заокружено буде све,
Нека Твоја рука трагове избрише.

МИТ

Од подвига часних и одважних умова,
И одрицања искушеничког, од сумње
У богове и противљења њиховој вољи,
Кадикад настане мит. И у вођењу сустале
Регије, у управљању светлом књижаром,
Док туже на полицама књиге лирике,
Има податне грађе, жудног аутизма.
Од љубави се може сачинити мит,
Од заклона и уточишта сред бескрајне
Баруштине величања у којој опскурни
Ветрови дижу таласе и прете разумној речи.
Уходе тиху, немушту нежност, отежалу
Од стрепње за коначни исход, иако зна
Да ни богови ништа јој не могу, одавно
Свесна претеривања; свесни смо да страх
Из само наших дубина долази, спреман
Да нађуши најситније двоумљење крви
У сталној скрушености: капнути или не.

Од којечега настане мит, а ни покушао
Нисам да га створим, ни најкраћим стихом,
Знајући да мој је живот тек кап крви,
Оснажена у колебању, и да ниси чекала
Јунака, него прозирност, изрециву срж.
Моја су лутања на дохват,
Неподесна за претеривања и за причу.
Одавно спокојан у сопственим меандрима,
Увеличен сам у поимању среће израсле
На унутрашњим нашим стубовима.
Чекала си обичност и не замераш

Кад једно не умем, друго не могу.
Античке ће обале и летос бити без нас,
Наш малишан неће трагати за стопама
Богова, а неће приговорити ни Зевсу
Ни нама, јер зна о Кирки, о Сизифу,
О Тезеју, о Танталу колико се може знати.
И у бистроокој жељи веровати знању.
Као наше две капи што у дечаку спојене су,
Као што у насмејаној чежњи знају да никада
Колебања није било, да га неће ни бити,
Тако је чисто његово знање, тихи талас.

Твоје је да смех расипаш, моје да га снајим
Помишљајући да мора бити боље
Кад буде усвојен, одасвуд препознат.
Због чистоте у чистоти кад буде одјекивао.
У лавиринту или у бистрој вечној жеђи,
На брду израслом испод звезде и плодова.

ПРЕПЕВ

Кнушу Хамсуну

И у пролеће и у јесен, и кад пљуши и кад је
Студ, путујем на релацији Чачак – Краљево,
И обратно. Зими дрхтим, налик безгласној
Птичици, лети збацујем паперје и тражим
Макар дашак свежине у старим аутобусима
Док миле кроз непокретна помирена села између
Два стара и запуштена града. О, ви, лепи,
О, ви, опустошени градови што сте изнебуха
Ушли у мој живот и добрano га променили,
Учинивши да безмерно вас волим. О, ви,
Покретне богомольје, упорне у опирању смрти,
Ви укидате сумњу у могућност померања;
Ви, узвишени мотори што брундате не завидећи
Моћној машини, ви, чија ме песма прати
И дању и ноћу, тупа сврдла у моме уму.

Могао бих написати оду брују мотора,
Безмало мојих вршњака, славити и хладноћу
И жегу и прљавштину. Али није реч о дивљењу,
О звуку с којим сам стопљен и ноћу и дању.

Не, него о тишини што шири се око мене.
Све је чудесно мирно; само у дубини неба
Бруји вечна музика, шум празнине
У бесконачном, безвучно зујање без конца,
Присно, а непорециво тајanstво. Годинама
Путујем и слушам буку, чујем речи подле

И пакосне, речи срећне, питомим наглост,
И склањам се на седиштима исписаним.
И вальда зnam да је зуј невидљивог мотора,
Та безвучна милост светова сучељених
Нада мном, вечна мелодија коју чујем и кад
Најдубље спим, да је он несавршени превод
Буке и речи подлих и речи усхићених;
Препев, увећан мојим јединим животом.

Хвала ти, Господе, што стално те чујем
И што зnam да ћу те чути, ма где,
Ма с киме кренуо на било које путовање.
Хвала ти, због величанственог нашег
Препева што штити ме, безмерно штити.
И скрива од помисли о растројству светова.
Склања нас од искрица мог тегобног растројства.

ЛАКОВЕРНОСТ

Колико је само облика испод тебе,
У теби, лепа моја лаковерности,
Колико окамењености,
Напорног клесања,
Колико окрета у главама
Крај којих минем;
Осмотриме спарушена билька,
Ратник, херој залудне одбране
И свагдашњих заблуда,
Сада тек неухватљиви систем симбола.
Упамти и длан и похабану јакну
Кад пружим новчиће.

Погледа ме и стари познаник,
Предвидљиви циник; препознаје
Срећбу у лелујавим стиховима и сећа се
Лагодних обрушавања овог срца.

Не остављај ме никад,
Лепа, бујна моја лаковерности;
Живот непрекидно измишља
Облике и ужурбано мења
Оне око којих се свијемо,
Још брже оне што нас усвоје:
Боји се памћења.

Измислио је и ову рањивост,
И тело да јој буде дом,
Али није начин да се мења,

Свуда да је има.
Она ништа о себи не зна,
О телима овим ништа; чувај је,
Штеди и њу и себе,
Верности моја лепа.

НА ОЧЕВИНИ

Шејмасу Хинију

Овде август још значи мислити о глади,
Мислити значи ићи у башту с корпом од прућа,
Препуњеном душом очевом, и брати парадајз.
Брати значи помишљати да сам издвојен, у рају.

Помишљати значи да сам над представама
И тумачењима копнео, у базилици некој био,
И гледао како се хоризонт под сводом њеним
Издужује и оставља ме не бих ли устукнуо

Пред доћараним; а не кроцих тамо где руке су
Мајстора и ученика повлачиле линије и пуниле
Празнину призорима на које с муком свикох,
Слутећи шта јесте, шта није; шта ће још бити,

Овде, где носити древну корпу пуну плодова
Значи бдeti, смеран, под жалосном врбом,
Гледати боје кроз власи и мислити о глади.
Само о њој, уверен да је под сводом заслужена.

Сигуран да ће то како сада живим, страшљиво
Или смело, постати мој живот, да ће ова лампа
Под којом пишем, остати упаљена и кад јој
Као некад плодове tame будем приносио.

У ДВОРИШТУ ВЛАДЕ

И у њивама поред пруге,
И на оним имањима што се уздају
У реку и оседелу брижност, ко зна када
Засејан је стид; сада, на измаку пролећа,
Толико је лепоте и унезвереног раста
На меком тлу, да и сама река
Застане, загрђнута дивљењем,
И остарели воз стане између
Заблаћа и Балуге, прожет дирљивим
Напоном биља; стоје таласи, стоје вагони
На измишљеној уздигнутој станици,
Усред величанственог прегнућа, мирују
Облаци над Јелицом, и вране лебде,
И усхит копца шестари без зазора.

Из памтивека пренета је овде ова долина,
И њени дирљиви тежаци с њом.
Од памтивека је и састављена, назре се лако,
Чим алатка дубље зачепрка; само је раст
Увек нов, само оно што сада видим,
Оно што чујем, мириси које присвајам,
Окован хтењем и поносом биља.
Заштићен од сваке своје недоумице
Оквиром вагонског окна.

Под другим теретом пуцала су леђа
Заносом изабраних и чистом мишљу усхићених.
Умова што видели су даље, а нису
Заборавили да заборава не сме бити.

Да је барем у дворишту владе
Овај стид бујао, оно би тане,
Ко зна одакле послато, било збуњено
Мрешкањем лишћа, плодова, влати,
Преламањем светлости, одсевима зеленила,
И не би нашло пут до срца.

А живо ово срце зна од памтивека
Да свака је станица у пустињи.
И зна, још, да пустиња
У њему није.

СУВЛАСНИЦИ БЕЛИНЕ

Пренула си ме, уплашена, а светла:
Дисао сам крај тебе, сигурност
У осталој кожи, спокој у неизрецивом
Крвотоку, увек непознатом, тајанственом заувек.
Све што те чини срећном било је ту:
Хрбати верних књига, глас Дивне Љубојевић,
Утишан, да би га у сну будила, чисти
Виславини стихови на трепавицама.
И немерљиво: наш анђео у собици обложеној
Твојим сновима. Отишла си да га покријеш
И шапнеш речи које припадају само њему.

И као увек, скувала си кафу, изнела колачиће,
Изабрала ми кошуљу, укључила телевизор.
Све као увек, само што снег је прекрио кровове,
Била си радосна због пахуља.
Искорачивши из свог стиха,
Све брже, и брже леја
У ноћи која не сажима своју цену.

И као и увек, негде је почeo рат, негде није престао,
Цар је пожелео да оживи царевину, велика је сила
Присвоила заједничка блага.
Државник није заискао мудрост у скрушености.
Песник је сву ноћ отварао душе.

Некоме су, још живом великим сну,
Извадили срце, стасало у овој вери, јер је крвник,
Одувек лишен имена, пожелео младо срце.
Друга жеља је бледим сечивом

Одвојила трезну нечију јетру;
Ено, снег је ружичаст, ниси сањала, мила.
Ено, пада, тај стид.

А помислили смо, толико пута,
Да неко је пристао с нама да дели
Само своју белину; ништа више.
И опет, нека зна: наше белине нећемо се одрећи,
Сувласници.

НЕПОЗНАТО МЕСТО

Сечиво што застане на пола пута,
Као рецкави нож заглављен у бајатој векни:
Распу се мрвице, са њима сунчево класје
Попада по столу, жетеоци певају, блистају
Њихова лица и света река у даљини,
Буја дивља трава у најсветијој даљини.
А још даље нарастају сунчев круг и ветар
Док из авана разноси сумаглицу и незнаша
О будућим моћима чекињасте шаке
Што изнова и изнова припитомљава ватру,
А чува жар испод ноката;
Да ли је поглед то сечиво, заљубљено
У сопствена застајања и опијеност у немоћи.

Сечиво што не застане збуњено и не запара
Јаросни ум опијен бесом, или идејом о надмоћи,
О праву јачег, и сличним зрневљем
Испалим из отежале торбе творчеве,
Проклијалим баш свуда где је лебдео
И дивио се, немајући времена за поправке;
Да ли је поглед то сечиво што не застане
Пометено, пре него иссрта ране на кожи,
Толико негда вољеној, маженој
У светлим јутрима невиности,
И доспе до срца: поништи га наглим уједом,
Жељом да разоткрије усхите,
Застајкивања уз влати ломљене и уздизане
Нечитљивом вољом историје;
Да ли је поглед и такав, у траву или под
Точкове трамваја, нехајно одбачен бодеж.

Или поглед уопште није сечиво,
Него непознато место где сјај или рђу свих
Оштрица похрањујемо и чувамо од сваког додира,
Чинећи се да не видимо да и рђа и сјај
О непоновљивости нашој сведоче.

ИЗЛИШНОСТ

Не знати никада шта је шта;
Чути само тихи глас
Који подиже птицу са стрехе
И спушта на цреп помирени лист;
Памтити и свако једва чујно обраћање,
Кад се учини да излишна је поука.
И она да знати могу мало,
А никада уистину шта је шта.

Излишности, дакако, нема.
Зна то спржени лист,
И цвркнут зна, сад одмакнут
Од ивице и с муком изневерене губице.

Зна и тихи онај глас
Да све што од мене чује
Излишно није, и да све нечујнији
Биће мој говор.
Да би га крзнуо, прићи ће, верујем,
Близу, моћан да препозна
Сва незнაња о теби,
Изневерени, вазда неизговорени свете.

УСПОН

ВРЕМЕ НА ПОДУ

Време смо проводили на поду,
Ти, жељан игре и сазнања, рад
Да догађаје обликујеш према
Својој мери и чедности, сине мој,
И ја, гладан доказа да свет је
Подношљив, можда савршен;
Обузет невиностима, нисам успевао
Да га познам, и схватим његове мере.

Дотурао сам ти играчке: војске су
Кидисале на градове и на судбину,
Сведену на освајање, јунаци стрипова
Били су јатаци јунацима филмова.
Имитирао сам сирену хитне помоћи
Да би сви пали брзо проходали,
Био болеро полицијских кола
Да би на нашем поду зацарио мир,
А неваљалци завршили иза решетака.
Срећан, бодрио си ме, тражећи да
Опонашам стварност, да твоја душа
Свикне, сине мој. Следило је време
Провера и наглих устајања кад морао
Си сам кроз врата, знајући да срце је
Без њих, да у њему само си сигуран.

Дани учења и зрења; у њима писао
Сам најлепше странице. Хрлећи
У непознато, грабио ка лакоћи
Асоцијација и изгарао у њима,
Свестан да откривам суштину бића.

Деценијама га разазнавах, на поду,
У играма којима још сам окован.
Разрешења не беше у стварности,
Него тек у опсенама да стварам
Подношљиво место за живот.

Јер, увек би се неко прикрао, обузет
Пламтећим бесом, својим страшним
Очајем, неподношљивошћу спокоја,
И не седајући све срушио, збрисао
Светове. Још сам на поду, Господе,
А ти знаш да ли је под заиста под, или
Невидљиво узвишење; даровао си нам
Весника да му кажем шта искусих
У подношљивости и трпљењу, све
О савршенству које сам унутра познао.
И зидове око њега дигао, не и кров.

ВЕЖБАЊЕ СТРПЉЕЊА

Кад је требало пустити сузу
И оросити латице, срце кад је
Требало изнети, уинат олујама,
Стрепео сам да кажем сузи: сузо,
Срцу: срце, мимикрији: склони се
У свој јед, бештијо, немани несита.

Вежбао сам стрпљење, бојећи се
И срца и сузе. Уместо да стварима
Кажем шта су, познавао сам у њима,
Измишљајући, и дух и дах.

Вежбао сам стрпљење, устежући се
Да именујем себе. Кад беше нужно да
Звер крзнем њеним пустим језиком,
Казивао сам: звер као свака, и њено ће
Проћи, а знао да није само крвожедна.
Вежбао сам стрпљење, а не беше час.
Времену кад је било нужно моје време,
Ледио сам и крв и реч, остајао у раму.

Вежбао сам, а године су плинуле.

Сав од унутрашњих симбиоза, имам
Стрпљење, савршено у надашлој пени.

Довољно само себи, никога се не тиче,
Не мари да сазна хоћу ли изаћи на крај
Са својим злостављањима и оклевашњем

Унезвереног света. Џарује, а како би
Другачије кад му је поверена улога бога.

Сам Бог га ствара и чува. И износи
На видело у чудесним досезима поезије.

ДРОЗД

B. K. Вилијамсу

Да сам имао могућност избора,
Можда дрозд не би слетео у наше
Остављено двориште, на жицу,
Да помно мотри моју раскош.

*Како је леђ, имам коме да кажем
И умножим усхите кад се вратим
Међу књиге. Чио у ведрини којом
Узвраћаш за слике и њихов сјај.*

Наметнут нам је начин живљења,
Али озарења распрше усталеност
И зебњу да све су јаче преваге тела;
Срца врате мисао о духу који бира.

Данас је слетео да наговести топлу
Нашу зиму, изабрао белину. Биће
Још дивљења и помности на жици
Пруженог у нова свитања: остаје

Да из светлости што у нама отвара
Очи, никада не крочимо, једина моја.

МЕЂУ РЕШЕТКАМА

Ово су дани кад пожелим
Да напустим посао и банем
Међу тежаке. Збирају плодове
Оивичени уцвалим водама.
Под присмотром лихвара
Славе милост хумуса и неба,
Голи у надмоћи чекања.

Мутни дани гњилог лета:
Придружио бих се, цирус,
Риболовцима; да дивим се
Таласу и тајни под њим.
О њој учих од оца, стасалог
У пени. И од филозофа:
Робови идеја, миленијуме
Још мрве у Делфима.

Време је за бег од присиле
И лицемерја, да слушамо срце,
Његове скаске о верности.
Свикли да куца за друге,
Не само да нас измешта у књиге.

Врели дани, кад желим да кажем
Што никада нисам, заборавив
На васпитање, мудрост и очеве
Поуке о покорности и пени.

Причај ми само о булкама,
Само о жубору црвене тишине

У пољу у коме ниси био,
Рећи ћеш, ти с којом делим ужас
И лепоту зрења: дане у кавезима.

Ћутимо, јачи за оданост и дивљење
У чијем виру међу светлосним
Решеткама све чистији бива свет.

ПРИМИЦАЊЕ

Као да се увек примичем нечemu посебном,
Што је од огромне важности, да прилазим
Нечemu изузетном што мења моју мисао.

И у празнини тешкој као гробни мук
Видим предео са ureђеним вртовима, чујем
Жубор воде и клокот вина у сенци маслине.

Из мог покрета никне пејзаж са лабудовима
На тананим површima, израсте топла зима
Са црквицом у дубини где мештани радосно

Певају тропаре и кондаке, после говоре о деци
И њиховим писмима из градова обликованих
У библиотеке и театре, у галерије и музеје.

Увек се примичем нечemu посебном што је
Од огромне важности за мене; кад не бих
Прилазио нечemu тако омамљивом, зашао бих

У свој сан, а у њему би све било као што
Слутим кад му прилазим. И ја не бих умео
Да кроћим одатле и одам се својој поезији

Што у магновењу баца сенку у којој трајем.
И примичем се нечemu особитом, као душа,
У сталном окретању око своје осе, у кружењу

Око нечег наслућеног, неподношљиво светлог.

КОСА

Дижући прашину на друму
Пруженом кроз поља и памћење,
Аутобус стаје да би ушао путник
Рад да брани част своје земље.
Свикао на влати Оклахоме, младић
Не слути радост у Централ парку,
Не зна где су паркови Вијетнама.

Химна је и ода Форманов фильм.
У учмалом пољу аутобус и даље
Стаје, младићи и девојке улазе
Ведри, после опонашају Џегера.
Прелеп је тај призор, живот је леп.

Дубока је вера тежака на пољима
Пиринча где сахрањују своје мртве
Да би дух ушао у зрна и кружио.
Не стајући, намотава се трака.

И у централном парку живот је леп,
Толико да тамошњи режисери не маре
За вођу статиста, стижу тек да невиђен
Сирови материјал дотуре возачу.

Сред влати ума мотор преде, авет коси.

УДАРИ

Најдуже сам дрхтао пред тим вратима
Од тешке грађе створеним, невидљивим
За друге, и лупао звекиром као издани
Краљ пред дворцем: стижу завереници,
Народ и змајеве изводе из бајки.

Тек каткад би се безгласно одшкринула,
Окачена о дугу, а кроз боје би се лик
Мој указао, осмехнут, и нагло узмицао.
Ни реч никада није превалио, а чујем:

Добро је док тутњи у теби, сред твојих
Гора и мора, док лађе испраћаш и чујеш
Вучје завијање. На овој је страни мук,
Ости нечастивих витлају, а теразија нема.

Долазим пред врата, захвалан што су
Бар одшринута била. Никада нисам
Отворио своја; не усудих се да провирим
И назрем је ли то моја мисао о вечној срећи,
Одлучно што удара по трошној грађи.

ДУБИНА

Остаје још да понеку разборитост
Изнесем из дубине, из окана где
Црвоточне греде подупишу свод.

Стар сам и преосетљив, и готово
Да нема важност јамска грађа
Што чека на светлости свој час.

Шта још могу да штитим у себи,
Да јачам, коме да нудим сигурност.
Остаје да још коју мудрост одломим
И оживим је, и то није најпрече.

Нека су слике под јаловином,
У запаљивој невидљивости, нека су,
Само моје. Бодриће ме кад изађем
Из јаме и кажем: живео сам, живео.

А нисам; ишчекујући тихи прасак
Да сравни ходнике, отера уљезе.
Чезну сам за тим тако присним,

Недостижним обрушавањем; желео
Радост и само копао, копао, силазио
Све дубље, знајући да то је успон.

У ДРУГОЈ МИСЛИ

Кад сам плашио се ноћи
И њених изречених авети,
Кад био сам јахач у свануђу
И јездio пољима ка знању,
Кад остављао сам књиге,
Тражећи своју поезију,
Само сам желео слободу.

Кад био сам сред музике,
Дотичући танане жице, међу
Срцима што сањају исти сан
И одлазе у ноћ да буду свици,
Ишао сам за њима кроз цвеће
Да мирисан не будем убран:
Само сам желео слободу.

Кад био сам под светлима,
У мислима које ислеђују,
Нисам могao у љуштуру,
Јер је нема, него сам нестајао
И журио ка искрслом знању
Да никад ништа нисам знаю,
Само сам желео слободу.

Мислио сам да је моја
И да ће заувек бити, као кад
Летим у прах иза облака;
Не сазнав да без облика, без
Тела што ме крије, бићу мисао
У мисли, и нећу ни знати да
Само сам желео слободу.

ПРЕДЕО НАД ВРЊАЧКОМ БАЊОМ

И обичан зимски пејзаж, младе грабове
И церове шуме на падинама спуштеним
Ка усамљеним кућама, недохватан је.
Иза прозора аутомобила, и измаглица
И румен над њом, постају вишеструко
Урамљена, погледом заштићена слика.

Рећи да знам шта је на њој, било би
Охоло и неразумно, иако видим дечицу
Иза зидова, а младунце дивљачи кроз
Скраму шипражја; саму неуку припрему,
Не мудрост да живот образложи и спусти
Поуздање у њега, не зрелост којом би се
Огрнуо зимски пејзаж. Нема брижности
Ни за лед на улепшаним гранчицама,
Ни за тешке замахе орлових глади.

Доле, у бањи скутrenoј око топлих извора,
Пресијавају се плочници, кораци не знајући
Трагају за отиском погледа. Радости има
У недохватном: журно уклања рамове
И бојама преображава разборитост за којом

Сам чезнуо, пропуштајући да сазнам шта је
Заиста моје, залеђен у пустоши непостојања.
Увек у изобиљу унутрашњих представа.
Не тамо где живот опстаје, и мами све јаче
Откад је постао погледом заклоњен предео.

ВИДИШ ЛИ

У зраку што јача у румени
На истоку и налази пукотину,
У води прошлој између стења,
Спокојној испод мојих мостова,
На мирној површи спокоја што
Реси дане уливене у прошлост,
Видиш ли своје лице.

Тражиш ли пукотину у блаженом
Осмеху илузионисте који племена
Истребљује, желиш ли његов мрак
Да укинеш и улијеш воду у кратер,
Са бродом на коме оркестар свира
А убоги држе огледала и машу теби:
Видиш ли своје лице.

Спокојан, пушташ да газела
Измакне чељусти, јер знаш да ће
Домороци нахранити леопарда
И плесати уз ватру, славећи сваку
Пукотину коју отвориш на своду.
У барици, у сенци ђинђува и душе,
Видиш ли своје лице.

Видиш ли, или је други био наум;
Да те не види, вода не би кружила.
Страх не би постојао да није звера,
А звер види страх и твоје насмешено
Лице у пени; на чистину изводи тело
Да прочитам кад у крви покренеш усне:
Видиш ли своје срце.

ДЕТЕ

СЛАТКЕ СЕМЕНКЕ

Падао је дубок снег и није био
Метафора, литота, пословица.
Каишева сланине било је мање
Него зимских месеци.
Пролећа истоветна пролећима
У машти и стварности писаца за децу.
Лета топла и плаховита попут
Образовања, а јесени налик
Описима Војислава Илића.
Поезија је била и антифашистичка
И откривалачка и удворичка
И љубавна и тамновали су песници.
Као Дис. Углавном као Дис.
Био сам мали и читao о испадима
И скретању пажње; о egoизму
И доброј вољи двора.
Тикве су цветале на лединама
И биле под сивим суморним небом
Пуне семена.
На утакмицама и у биоскопу, у школи,
Таманио сам semenke и пљуцкао опну
На под и у траву поред аут-линије.

ДЕТЕ

Прогањао ме је дugo исти сан: браним
Гол начињен од ћачке торбе и јакне.
На ледини крај школе. Нападају га
Мртви и наизглед живи. Познао бих
И понеког песника, бравуре.

Искрсава слика. Падам, разбијених колена.
Вичем, а глас се враћа: ја сам дете, само дете.
Исцерени, прете лекари, учитељи, жбири.
Ликују локални мангупи.

Дижу ме, све док не клонем, будан.

На новој ледини нема гола.
Нестале су речи: *ja, сам, гејшe, само*.

Са јакном преко торбе и потрепштина
За дан у коме нећу одати да заиста сам дете,
Стојим на тргу, на пијаци, ходам.

ПРЕЛОМНИ ДОГАЂАЈ

Очас, скршило би се моје време.
Нисам никада спајао крхотине.
У игри, ломио сам године
Као са свештеником славски колач.
Беху то бескрајне песме.

И уживао у предвидљивости, лишеној
Преломних догађаја. Стигоше и они
И приче, да плећушу у овом телу.
Уживају, врте мисао у убрзању.

Не пуштају ме све те моје смрти,
Умањења до маковог зрна, олујом
Збрисани снови, чежње.

И најмањи би отпор постао преломни
Догађај, а предвидљивост чудо.

У пуноћи где дубим пећине
Да бих очувао целину, биће и ништа.

ШТА САМ МОГАО

Шта сам могао да досегнем, будем.
Лако је нагађати, ослоњен о стихове
И претпоставке, тај дуги резбарени штап.
Урезане сечивима које с муком узимах,
Медом спокојства преливене су шаре.

Нова уметност мноме овладава:
Ударам у своје оклопе, слушам одјеке.
Ни налик чембалисти, обасутом
Драгуљима и стидом краљеве јединице.
Сигуран тек да нисам губио душу.
Без воље да јави изложен будем.

Ни налик јуродивом старцу што у возу
Ређа молитве, витла штапом. Проклиње шегу;
Запрљана вучја чељуст на крају рукохвата
Прождире јарост, нелагоду постојања.

Добро је, нека лапће звер и путовање траје.
Чуђење гута и саму помисао да ћу знати
Шта сам могао да учиним са животом,
Магаретом утонулим у мед.

Састављати молитве од одјека, да их чујеш
Ти што и од шеге створиш уметност,
Зар то није искуплење.

ХЕДОНИЗАМ

Свакога дана плаше нас ратом;
Људи изабрани да плене ведрином
И не облаче костим дворске луде,
Монотоно понављају ту страшну
Временску прогнозу; врше власт.
Прозирна је и јасна дуговека игра,
Као душа преплашеног дечака,
Као устројство империјалне силе.
Неће бити рата, говорим свакад
Дечаку. Ђад налазимо асоцијације
За реч вино, примерице; зар би
Роалд Дал, зар би Душко Радовић,
Дозволили да мир плине као сладолед.
Лако нам иде: Жупа, тамјан, подрум,
Бургундија, буре, Мозел, шунка, фадо,
Мадеира, камамбер, Медок, Шарац,
Вранац, нафора, Шампања, песник,
Крв; очас окренемо куглу и њену
Историју око нашег зрнастог сунца.
Распрсну се мехурићи асоцијација
За пиће богова у резбареним пехарима
Ума; чокоти нарасту од пустог страха.
Насмешене звезде у нама затрепере.
Све даљи од прогноза, владамо.

ПОТКОВИЦА

Не умем да направим потковицу
И поткујем коња, не умем ни мотику
Да искујем, прошће да истешем,
Побијем га на међи. И застанем, поносан
Због плота, ослонца имања и душе.

Не умем корпе од прућа, посеченог
Тик уз вечност протицања, да плетем
И испуним их клиповима. Јер и семе
Нестане, иако страшила утварно дрежде.

Не умем да познам зло кад ме расани.
Да узвратим и кажем: ово је моје.

Не знам да набројим, оче, шта си још умео.

Ниси боловао због мојих незнაња; знао си
Да попијеш и кренеш на подмуклост и лаж.

Знаш да има времена за сва умећа.
Видиш да ме ат носи пред капију зоре.
Речи су давна потковица, сачувана
Да би ехо и искра прешли преко међе.

ОСНОВНО ОСЕЋАЊЕ

Кад жели да своје приче
Сачува само за себе
И да провери знања,
Наш дечак пише на енглеском.

Ако их крадомице прелистам,
Познаћу тек по коју реч,
Али ми основно осећање
Сигурно неће измаћи.

Кад читам давне своје песме,
Препознам понеку кључну реч.
Тек назрем страх, зебњу,
Као да живот није био мој.

КЉУЧНЕ РЕЧИ

Срећа. Неизговорене речи.

Памтим шта изриче
Неизрециво једно биће.

Туѓа. Било је превише тишине.

Стрејња. Судар тишине са тишином.

Присносӣ. Са неизговореним.
Да бих поднео друге присности.

Свей. Уверен сам да ме жели.

Знам. Знам шта ћу сазнати, страх ме је.

Страх. Нема га, тако изгледа бићу
Које сања што и ја.

Постојим. Тако изгледа.

Кључ. Није га било, ни сада га нема.
Оно што сам закључао, има ко да отвори.

НЕШТО НАЈВЕЋЕ

Свакога јутра погледам
Насловне стране новина.
Чему поезија у доба бестидности.
Помислим а одговор зnam.

Не зnam шта би било да је нема,
Али замишљам, замишљам.

И не видим себе другачијег;
Само као белину која пада из себе
И прекрива велико ништа.

Велико ништа, тамо одакле шаљу
Речи и слике, тамо где их створе.
И велико нешто у теби, у мени;
Брани да ништа постане највеће.

Питаш се и ти, кадикад, чему поезија,
И видиш себе у прекрасном том паду.

ЧОПОРИ

Наиђу тако времена
Кад изгледа да ниси потребан
Људима збијеним у чорре,
Наученим да без речи
Чине све што треба
У добровољном лову.

Уз ликовање и весеље,
Улогу одиграју до краја:
Плен је издвојен и раскомадан,
А на белини ни рога, ни капљице.

Наиђе тако и ова пуста зима
Кад чежњиво загледан у Столове
Потрчиш за дивљим коњима
И храниш их цвећем из сликовница.

Да си тамо, клонуо би у смет и нестао.
А на снегу ни капљице неће бити.

Наиђе време кад чопори кидишу
На призоре из једине сликовнице.
Престрашена, пчела нема где да слети.

БРИСАЧИ

На северу, луда је вејавица
Украс благе зиме у којој живот,
Топао колач с брусницама
У ресторану загледаном
У прозирна јавна здања,
Иде без застоја, знаним током.

У мом граду, нараслом
Попут трбуха труднице,
Тихе у завејаном аутомобилу,
Видљив је тек живот
Малих пахуља што уз смех
Смишљају најлепше бајке
Далеког небеског народа.

И бајке чило падају на стакло
Испред очајних возача.

У свакој стасаваће нерођено дете
Чија мајка молећиво гледа
У живот и види брисаче.

СТАРИ АУТОБУС

Крдат као Институт у Палмотићевој,
Стари аутобус децембар прећи ће
Преко моста налик оном
Из Шијановог филма.

Опуштени разговори теку.

Уступивши седиште трудници,
Тадићеве песме читам с муком.

Изађи ћу пред устаничким брдом
Да чујем давно најављени говор.

Ако говорник затражи да изустим коју,
Не знам шта бих рекао, збрада-здола.

Поштовани мој народе, народе мој,

Почео бих и стао, збуњен паником:
У поновљеној сцени
Аутобуси пуни натуршчика
Стaju на мосту. И тихо јеца хармоника.

СТЕЋИ УСЛОВ

У усек између сирене воза
И објаве: путнички воз за Краљево
Долази на други перон, удене се журба,
Сав свет остао код Хипербoreјаца
Где сам кратио ноћ, разносећи
На ђоновима интерпункцију.

У топлом вагону весели ће бркајлија
Дуго загледати карту, пре него је пробуши.
Заподенуте приче нестајаће међу вирусима.

Путовати, да, истим возом, што дуже,
Спречив да нахрупе покретне слике,
Књиге и доба у њима.

Доста је што теглим заподенуте песме:
Испрана слова на прочељима станица.

Лелујави бркајлија зна за успутну стрепњу,
И места где треба успорити.
Иако без дана одмора и боловања,
Не мари што за њега не постоји пензија.

Обрће и окреће простор и време,
Реченицу без зареза и тачке; збија шале,
И избушиће рупу да ледени ваздух уђе.

СТИХИЈА

Ујутру, он стоји на бедему
Дигнутом да укоричи стихију
Кад наиђу брза отапања и проломи;
Рукама жустро поздравља воз.

Предео освоји емоционална бујица,
Усхит лепог читљивог лица.

Не само воз и корито пуно отпада,
Свет је чудо и, мада нем, шарена кугла
Образовања за штркљастог младића.

Увек у пратњи неког старијег, дуго маше,
Можда баш мени коме чуђења донесу
Лед и чекање да обруччи пукну.

Непознатог, воз ме помера из тачке која
Није тачка у другу која је нешто друго, бол.

Од А до Џ нижу се бедеми, а само један
Остане наш, отпоран на класичне замисли,
Говорим у себи као да ишта знам.

Говорим бићу које ће остати биће,
Не овладавши вештином да стихију сакрије.

ЕТИДА

Нова наставница музичког
Није тражила да певамо; преокрет,
Једна од већих радости у мом животу.

Причала је као да пева, лепа, стидљива;
Биографије композитора биле су дар.
Хватајући белешке, сажимао сам глас,
Ишао за њим кроз ноте светлости.
Маштао о инструменту именом језик.
Дивио се љубавима и верности
Шопеновог срца, на пример.

Учитељице су журиле у породилишта.
Учитељи у околне градове, у веће станове.
У реформе, обрачуне, разочарења.

И ништа после није било налик песми
Исписаној у другом полугодишту
Шестог разреда; мојој заштити
У пролећном преврату кад смо
Пелцовани против великих богиња.

Остао је ожилјак на мишици од једне
Вакцине, од друге радост, лепота.

КЛАНАЦ

Рецитовао сам на прослави
Дана Републике, у белој кошуљи,
Са марамом око врата, ушушкан:
У првом реду били су моји родитељи;
Нисам знао за нелагоду постојања,
Није било камера.

Реч је о песми „Моја домовина“
Матјажа Задела, ученика из Пивке.
Објављена у *Малим новинама*,
Лака је за памћење:
Ти имаш дубоке кланце
И над језером беле врхове.
Свих нейравди да њокидамо ланце
Звала си и зовеш.
У складном преводу Дамира Обашевића,
На крају је жито римовано са Титом,
Мада би боље пристајао хмель.

Још увек, реч кланац подсећа ме на кланицу.

Теле загледано у шарена врата
Иза којих чека нож, дugo сам
Замишљао да крв тече између литица.
Видео и козорога на снежној стени.

ТЕЗА О ФОЈЕРБАХУ

На обласна школска такмичења,
Одасвуд стизале су свезналице.
Њихове школе имале су имена
Писаца, устаника, хероја.
Било је бригада и одреда у називима.
Сефардско презиме Пијаде красило је
Моју школу; у шестом разреду песник
Ђачког растанка заменио је сликарa.

Чун се љуљнуо, понос због Моше
Кренуо за духом револуционара
У митровачки казамат.
Моша може бити и сада дописује
Тезу о Фојербаху: свет треба мењати,
Али не дирати називе школа.

Ипак, срећан је: пуши драву и пијуцка,
У ученој расправи са Лубардом и Хакманом.
Задовољан портретима младих левичара.
Задојени његовим идејама о додиру
Светлости и сенке, стрпљиво су позирали
Милошевић, Стамболић, Ђурић.
Насмејан, Ђинђић чита Хабермаса и није ту.

ТЕРЕТНИ ВАГОНИ

Преко распusta истоварали смо
Вагоне на станици у Подунавцима.
Цемент, цреп, цигла, греде, блокови.
Ницале су куће, беле раде,
На пропланцима система који је гаснуо.

Увече, болеле су руке, леђа, кости.
Била је то лепа, слатка пара;
Куповао сам књиге, плоче, одећу.
Остаяло је за вињак, Баделов коњак.
Кафана памти вечери оданости
Кад је умро Елвис. Лако је било с тугом.
И са катарзом, ако смо и знали за њу.

Куће, беле раде, оронуле, испуцале,
Вољене, ту су.

Вредни гимназијалци, заљубљени
У Спинозу, Хјума, Шушњића, где су.
Тројица горе читају једно исто штиво.
Знам да кажу: пази, чувај се.
Двојица, за шанком, у мрежи, чекају
Позив шефа стоваришта и исплату.

Нису писали песме, али, ко зна,
Можда ћу затећи за нашим столом
Елегије о празним вагонима
И најсллађем умору на свету.

ЗАБРАН

Ово је цер, ово граб, ово јасен,
Ево букве, и клена, тамо је леска,
Она нам да прут за неваљалу децу,
Шалио се отац кад смо у забрану
Весели спремали огрев с јесени.
Памтио сам гесла и описе, да бих
Пренео даље: ово је храст, ово сан.

Зарастао у шикару симбола,
Наш забран није више светла шума.
И никога нема, оче, да каже одакле
Овај пепео, од чега, што упорно веје.
Можда од бесаних лескових прутова.

Били смо добри, оче, и још смо;
Истина, понеко је забасао у шикару,
И они што кренуше за ехом, тамо су.
Изгубљени али добродушни, оче мој,
Пипају кору, лишће, траже дивљење.

КОКПИТ

Помагали смо, радосни, очевима
У градњи мостића преко потока
Којим очас груну бузице са Гоча.
Мост, да бисмо дошли до школе.

Складан, чворноват, од речи:
Тесла, талпа, косник, тестера, греда,
Абрихтер, кламфа, сврдло, либела.
Забелео се у јулу. У бископу, бомба је
Убила Саву,узела ноге Магдалени.
Небо се вукло Балканском улицом.

Мостови су више од уобразиље.
Песма над нашим понорима.
Мој дечак непрестано тражи
Да му причам о њима, да градимо.

Дижемо их, шарене, преко стихије.
Био сам и остао косник, либела.

Безгрешан, из претрпаног кокпита
Зaborав нишани и испаљује ракете.

ВРЕМЕ БЕЗ ПРЕТЕРИВАЊА

Из аутобуса, видели смо
Разиграног вранца у декору престоничког
Предграђа, између стабала, усхићења
И трагова птица на блаженом платну.

У нараслом дивљењу, друм је спајао
Боје и наш мир, и нанео га на место
Које нисмо одредили; видео си јахаче:
Хуне, крсташе, Сарацене; опсаде.
Цокеја на Шарцу како замахује топузом
И буди речи; историју и поезију
У декору од хипербола и страха
Да дошло је време без претеривања.

Видео си освајања, слике испале из седла
И слике плануле без трага.

Срицао лирику и игру под лупом ума.
Био оно што ћеш увек бити, сине мој:
Празник душе у трајној саобразности.

ЧЕЖЊА

Кад би ме питали за омиљена јела,
Навео бих она која нисам пробао;
Цењени читаоци или драги гледаоци
Ништа важно не би сазнали о мени.

Набројао бих вина која никада нећу пити.
И слике пред којима у машти
Треперим у музејима древним.

Причао бих о музаци коју нећу чути.
Занет, о Точку и Брамсу.
О нерођенима и њиховим усхитима.
И о државницима, нехајним према слави.

Издвојио бих стотину песника,
И још више безимених, заувек недоступних.
И заиста ништа не бих рекао о себи.

Сав живот је у питањима и непрестано
Одговарам, јер тако ми се живи.
Радозналом, тако ми се живи.

ОТЕТ ПРЕДЕО

ТЕПИХ

Данима, зима је пролазила
Бивајући нешто друго.
Пловили су величasti облаци,
Сати у самоћи, пролазила је самоћа.

Неко је сигурно желео више:
Пехаре препуне сунца, бол расут
Уз корен пустињске биљке.
Охолост сакривену у тешким
Сефовима резиденција.

Излазио сам у кошуљи и куповао
Оно што нисмо знали да створимо.

И журио да из сигурности
Гледам светло пролажење.
У соби је наместо тепиха био живот.

Под топле бледе шаре склањао сам
Ситнице, речи и привиде,
За доба које неће бити нешто друго.

ЦВЕТОВИ БАГРЕМА

Сва твоја божанства: околне планине
И манастири и легенде о њима,
Река, отпорна на поплаву стихова,
Сенке у шуми и њихове песме,
Учитељи с којима причаш
Шта ће бити, још увек су твоја.
Свако од њих веће него у детињству;
О вери знала си колико и пчела
На багремовом цвету.

Сва твоја божанства само су твоја:
И врхови у пени и вода што надође
Кад заплаче горски дух у пећини.
И учитељи чији је шапат све тиши.
Учио сам и ја шта је поезија
Из њихових књига, узимао мелем и мед.

Кад понекад нађемо суве цветове
На укориченим описима наших душа
И слика спремних за нови длан,
Наши се учитељи насмеше у сну.

РАДНА СОБА

Кад би Господар понудио
Да ми испуни једну жељу,
Поменуо бих радну собу.
Да у њој бдим над талогом.
И делим је с тобом.
Твој Пегаз истрајно те носи.
И стварно: као да ниси овде,
Никада ниси, прекорно кажеш.

Кад би нас Ждрал однео на кулу,
Да дишемо док најезда траје.
Да изнесем мојсињско вино.
И још велиш: јаничари би насрнули.
У првој антitezи скочили бисмо у вир.

Или да паднемо у понор збиље
И свикнемо на похару и стреле,
Или да нашу песму преиначимо
У млеко и мед; то нам остаје, мила.

МОРЕУЗ

Усхићени бојама, бирали смо
Кошуље и мјицице. И крили се,
Свако у својој поезији,
У пећинама Кападокије; заувек деца.

Прекорачили бисмо Босфор,
Брали нар и пистаће, чаврљали
Час на грчком, час на турском.
Александар би из тихе Пеле
Дошао са Аристотелом да пита
Шта је било с највећим добром
Или, да не чује Зевс, са идентитетом.
И бодар кретао у Кавафијеве песме.

Са друге стране пијачних тезги
Били су агрономи, правници, геометри.
И смешили се, као на крњи Месец
Над кућом у Кореници, на пример.

На лук што спаја обале: јуче и сутра.

ПЕДЕСЕТ ГОДИНА КАСНИЈЕ

Љубав, то је кад увече отриш
И купиш кекс, као пре пет деценија.
Љубав, и кад ручица умаче
Препечене плочице у млеко.

То је кад цвет убран у класју
Пружиш присној руци
Пошто на сточић спусти шольу.

То су предели питоми
Од булки и жита, и лелујави ветар
У коси дечака чији је свет златан.

Као на Сезановој слици,
Боје су тихе и пуне миља,
А оно брдо у дубини, онај кипарис,
Оно сунце и покрет што их је створио,
Све је једно савршенство, љубав.

А љубав, то је у себе загледан дечак,
Тек потрчао преко вечног платна.

СЕДАМ И ДЕСЕТ

Грмеле су трубе у Драгачеву.
Кроз прозор додирао сам ласте.

Пеглала си. Знали смо да је све како треба
Да буде, а стварност далеко од нас.
Као ветрењаче и предели са слика.
Оно што су тражиле, наше су душе створиле.
Глачала си лале расуте на постельини.
Вртови земље на северу: наш сан.

Цвеће, вода, музеји, тржнице, демократија.
Лепо је имати такав живот: насип, брану.
Гледати град са своје обале, као Вермер.
Зауставити казаљке. На сату Градске куће
У Делфту заувек је седам и десет.

Говорила си: петнаесторо деце: велики свет.
Деца: млеко и мед за Вермера и њихову мајку.

Млекарица је сипала белину из бокала.
Био је срећан дан. И сада је: седам и десет.

НИСМО НИ ЗНАЛИ ШТА СМО

Ишли смо поред реке, тихо,
Као да шетамо кроз дуге песме
О праву на избор и околну ларму.
Далеко од скеле, и депоније зала.

Вода је ишла својим послом,
Причала о прошлости пуној
Слабих пливача и била тихо огледало.
Сенке стабала нису ни знале шта су.

Причала си увек о светлости
Што благо опомене непливаче.
Довољно је: ићи поред реке
И бити кап на нечијем длану.
Нестајати полако, полако,
Као кад нестаје добри Бог.

Испарити, не оставити сенку
Која не зна шта је.

Живот је био, живот је тако леп.

ТАКО САМИ

Нисмо стигли ни да кажемо: *олуја*,
А она је хрупила, из древног света.
Угурада нас у самицу.
Наизглед, биле су ту исте књиге
Као у нашем стану, исто сећање.

Не могу да дишем, не могу да пишем,
Шапутала си, а безимени је узвраћао:
Да ли ти треба дисање?
Да ли ти је потребно било шта, шта па имаш?
Изађи сад, извуци цвет из букета поезије.
Спусти га на лимени ковчег.

Метафоре о надмоћи поезије
Прекрило је ћутање.

Извлачили смо цветове.
Описивали их једно другом.
Добавали у граду и свету нашем.
Да би олуја престала да дише.
Тако сами. Ти мој, а ја твој малени добош.

ИЗЛЕТ

Живот, то је бродић усидрен уз обалу,
А на њему жар насмејаних девојака.
Лепа раскалашност, гитара и псетанце,
Најљупкије од свих које је држала
Насликана млада дама.

Као код Реноара, пас види и жбуње
И звонике топола. Светлуца меланхолија
У савезу са наизглед немарним одлукама.
Са срећним сликаревим добом.

Низводно, лето је скривено иконама.
Сета је прекрила моје одречне покрете.
Боје чиле у монодрами свода.

Кад брод пристигне, неће бити ни музике,
Ни смеха, киша ће пунити чаше на столу,
Други ће псић цвилети на пустој палуби.

Замене нема кад нестану вера и жар,
Тело, велики сликар, то добро зна.

ДВОР

Дане бих, да сам сликар, проводио
Пред чувеним сликама и откривао
Детаље у којима лепота царује.
Твори представу у којој смо тако сами.
Као владар и његова породица.

На пример, пред Веласкезовим
Малим дворским дамама и чудима
Којима бих се радовао као паж.

Уживао бих. Док се, сликајући на слици,
Мајстор игра, да би потом био
Пред њом и откривао тајне свог бића.

Годинама бдим над својим пределима,
Гледам дорађивање детаље.
Чекам да ме неки од њих прене.

Огледало у коме је други лик, отворена врата,
Кулисе познате и потребне неком другом.

ПОТРЕБА И РАЗЛОГ

Љ. Дуѓалићу

Није било потребе да узвратим
На нискости. Журио сам као шаман
Преко жара; застајао у сенци грађевине
Чији је забат требало да уредим.

Ништа што ми не припада, нисам жељео.

И кад нисам знао шта бих пре,
Изгубљен у алегорији о мистерији и виску,
Држао сам се свог реда.
Голет прекривао вресом и травом.
Једини палимпсест била је природа.

Није било разлога да светло расипам.
Постепено, пред благим лицем
Нестало је лицемерје.
Желео сам самоћу, био чисто усхићење,
Потреба и разлог.

ЉУЉАШКА

Пљусак: изгледало је
Да ништа неће остати на свом месту.
Ни окно, ни зграде кртих костију.

Дуга олуја, кад одједном угледаш
Сплав и бродиће, заљуљане судбине,
Међу широким намазима романтизма.

Кад осетиш и сажаљење и моћ таласа
У одлучном чамцу, као да си и сам
Невидљиви сликар, волјан да распе
Светлу тишину и доврши мирну луку.

Олуја, пљусак осећања и интуиције,
Кад уистину и јеси сам на мору
Под језом и грбовима муња, између
Паганског ужаса и хералдичке лепоте.

Тренутак затим уђе светлост и угледаш
Кости, грађане са кофама, у алегорији.
Знаш да пловидба већ има сва значења.

САТУРНОВИ ПРСТЕНОВИ

Довољан је опис фотографије
Коју је Зебалд укључио у своју књигу:
Двојица држе тешку тестеру
Спремни да прережу људски врат.

Урадили су то; у посвемашњој журби,
Фотограф је отишао да нови
Посебан тренутак пренесе у вечност.

Тестера? Алат као и други.
Можда још струже годове у дубрави
Пуној tame и пропалица.

Род неук, тужан, излазили смо из шуме
Као издаја и враћали се у њу.
О маниризму је реч, а покушаји порицања
Окончани су заменом приручног алата.
А врат, врат као сваки.

Искрсне међу деблима Богородица дугог врата.
Пармиђанино би и у кардиналски црвеној
Остао веран дисторзији, да збуни крвнике.

И пресечен, врат би остао дуг,
Несагледива трака спуштена
Са далеких прстенова од леда
Да упије светлост и врати је тамо где припада.

Без светлости и сећања нема
Ни писања ни живота, рекао би Зебалд,
Ни тамо, ни овде.

НИЈЕ СТРАШНО

Брујале су машине:
Аутобуси, локомотиве.
Чуло се тихо сагоревање
Бензина, нафте, нерава.
Ватра без видљивог пламена.

Јутро је брујало, гореле су боје.
Чуо се удар потпетица по плочнику.
Ритмична и плава рококо сцена.

Журиле су медицинске сестре,
Да помно слушају зуј машина.
И непрестано шапућу постельјама:
Није страшно, ништа није страшно.

На екранима промичу слике утробе.
Сагорева материја, отворена су врата.

Ништа страшно. Није страшно.
Чуо сам удар потпетица, видео анђеле.

КРОШЊА ХРАСТА

Могао сам почети било шта и било шта
Завршити, без узбуђења, бола.

Кроз градска врата прошло је девет срдашаца.
За деценију и по, најмање троје писаће песме.

У другом крилу болнице, смрт је узела данак.
Између рођења и косе у рукама скелета
Огроман је простор.

Бићи храстом и крошњом искунићи небо,
Написаће млада песникиња.

Испунити сваки сан; спремити сину сендвич,
И стихове одштампане на мајици:
Неки од нас што смо у смрти
Видели сасење, а у живоју ајошевозу,
Певаће оде наг исхрајношћу тла.
Чиниће све да ошабина процвеша.

И потрошити девет живота, пре него што дођу
Млади лавови, тигрице и сервали.

ПАПРИКЕ НА ЗИДУ

Села, нанизана као паприке у јесен,
Изложена на зиду; прах, с муком стечен.

Видљиви понос и неимарски немар,
А потом поље под пластеницима.

На другој обали настаје друм.
Са њега видећемо мокру ноћ,
Осетићемо други прах под прстима.

Смањена биће видљивост.
Низаће се мемоарске књиге.
Сећања берача и егзекутора.

Тешке ће машине уклањати отпад.
Зид ће бити безбојан
И прелазиће са пута на пут.

ИМАТИ И НЕМАТИ

Имати брод са палубом од начела.
Бити незграпна птица; повући ипак
Право уже пред животном олујом.

Извлачiti заласке, обасјан милошћу.
Писати чега све нема иза хоризонта,
Имати, не сањати да имаш брод.

Нацртати ко си, одакле долазиш, певати
Химне са хором хранитељки у храму.

Дођи на Вануату, зато што волиш
Самогласничку сламку, и имаш брод.

Немати палубу, ни сламку радости и наде.
Бити албатрос у заглушујућој тишини.
И писати шта је иза, вући једино уже.

АКЦЕНАТ

Продавнице навршene робом.
Акценат је на новцу. Кад га не буде,
Пролазници ће ломити излоге.
Односити белу технику у рупе.

Акценат је на нестварним сликама.
Бљеснуће очас посла у вакууму ума.
Шверцери ће продати залихе вуне.
Неће ни орати, ни копати.

Увек је на мајкама акценат.

Да нешто зна, ставио би се на чело
Уместо прста и склонио срчу и новац.
Мајке би на миру исплеле делове
За слагалицу сивог света.

Њихова ће добра деца
Прегазити и дебело море
И државно уређење и фатаморгане.

ЗВУК И СВЕТЛО

Ујутру, направи бразду
На мирној површи кафе,
Брза и продорна, узбурка
Плитки залив града.

Поподне, устреми се
На тањире, распара јастуке.

Препаднут, Месец пред њом
Уклања предиво са пута.
Време пропада у кратер.

Сирена амбулантих кола.

У слике одведе ме звук.
Под небом Клода Лорена
Као да сам провео век, лечећи.
Доносио утешу и мелем.

Никада себи.

МАГАЦИН

Сколе ме мисли да идем поред школе
Кад пролазим поред магацина
Угашеног трговинског предузећа.

Отромбољено напуштено здање
Било је брош на брокату града.

Препуштен чељусти времена,
Социјализам је издахнуо у мукама.
Војници, наша деца, испуштали су душу
У тужном блату издаје.

Без трунке знања о маржи
И завршном билансу утопије,
Сањају своје књиге, бразде и пресуде.
Прокњижени на приходној страни бола.
Одјекује граја нерођених ћака.

СМИСАО ПРИЗЕМЉЕЊА

M. Гарићу

Имати омиљену кафаницу на пијаци,
Тамо увежбавати самоћу,
Понекад побеђи од ње баш тамо.
Ни реч не рећи о смислу поезије
И опстанку у њој.

У маленој продавници деликатеса
Са власником, званичним биографом
Кајмака и стеље, оговарати почетак века.
Величати биље, израсло уз Рзав и Вапу,
Видети супове над лешином памфлета.
Бити шишарка, иглица тек, бити.

Имати своју обалу, сенку, свој хлад.
Свест о паклу наметљивости.
И нит што минотауре одводи у трезор.
Сит, имати мање него што можеш имати.

Тако сам сигуран, тако сигуран на тлу.

ПОЛАКО

Ветар је устао усред ноћи.
Чули смо његов хук
И зев лимених кровова.

Уморни, топли, без одговора
На питања што бану у сну.
Живот ће нам сигурно открити
Где бораве присност и лакоћа.

Види нас поново кроз светло
Стоне лампе, гледа са терасе,
Као да смо једини на свету.
Полако, само ћолако: пробија се
Познати шапат кроз звучни абажур.

Авиони са избеглицама парали су хук,
Тражили крошњу за покидано лишће.

Ми прелазимо из сна у исти сан.
Уморни смо и топли и све нас боли.

ПЛЕТЕНИЦЕ

Пећ у пекари топла је и дубока.
Пекари износе векне, затим:
Ђевреке, кифле, переце.
И плетенице, укусније од свих слова.

Знам шта у свитање раде лекари,
Чију баладу пева чистач улице.
Како уредник преплиће вести,
Стигле од Црњанског комедијанта.

Коме шапућу болесни, о чему стари.
Знам како настаје знање.

Највећи зналац, Сунце, поносно је
На брашно, воду и њихове песнике.
Из пекаре доносим хрскава слова.
Пећ је пространа, светла.

ЛИЧНИ ПЕЧАТ

Да је било среће, и уз њу
Бар туба обичне људске правде,
Надежда Петровић би сликала
На завојима и преиначила сврху.

У Галерији бисмо ишли
Кроз уске пејзаже
И памтили нанизане обичаје.
Стаяли испред доксата и зида
Украшеног листовима дувана.
Обавијени меком лепотом.

Тужна је и мучна историја завоја,
Тамних палимпсеста.
Сведоче о гелеру или бајонету.
О туби бола. Лични печати.

У Галерији, видљиве су замисли,
Чисте, јасне, и кад су увијене.

Сем коже, нема других завоја
На даноноћној нашој изложби.

НИСАМ ХТЕО ВИШЕ

Провести живот као Едгар Дега;
Сликати неухватљиви свој плес,
Један трен у коме заиста постојиш.

Једном стати пред зид из кога
Излазе плесачице и враћају се у њега.
Рећи: *Боже, доволно сам узео*
Са столова на коме су твоји дарови.

Да сам и нешто још: снег на Арктику,
На пример, у воду би падала моја
Ледена брда. Таласи би донели
Прозирност, нужну балеринама
И плесачима, сликару у мени.

Други ће таласи једном прекрити
Све што тоне и све што сам сањао.
Приправан, гондолијер пева о срећи.

ПРОЛЕТЕРСКА

Вртић, стоматолог, школа језика.
Бакалнице на обе стране траке
Оперважене јесењом метражом.
Излог са вешом, слаткиши и пекара.

Кротке породице у оistarелим кућама.
И нерви, на њима вране и анђео.

Иако је изложила клупко метафора
И синестезије, не носи надимак
Песника, већ име Титове бригаде.
Пролетери, каљени у преврату,
У налету ушли су у град.

Сваки је артефакт у сеновитој улици
По мери човека. И поезија и историја.
И пролетери ће доћи да у заносу
Испишу своје веристичке строфе.

ЕПСКА

Повремено, падао је снег,
Ситан и весео као девојчица.
Затрпавао хладна сећања.
Радници су завршавали зграду
Преко пута нашег прозора.
Повремено гестикулирали
Као пијанац у кладионици.

Шаптали су тајне новом Скадру.
Зазидали своје елегичне песме.

Повремено, падао је снег,
Сетан и речит као слепи певач.

Наспрам нашег прозора
Пахуље опет исписују слова.
Знао сам да и ваздух је руина,
Да ће песме, шаре од плесни и суза,
Изађи кроз малтер.

Знао сам да цар је го.
Помишљао да му је хладно.

И жалио и снег и неимаре
И њихову зграду и певаче.
И више него икада себе.
Хладно је, много је хладно.

ОТЕТ ПРЕДЕО

Предео са фотографија.
Херенвен, Лајден, Алкмар,
Неко друго место, свеједно.
Сплет канала, и лале, лале,
Пловни путеви и боја крви.

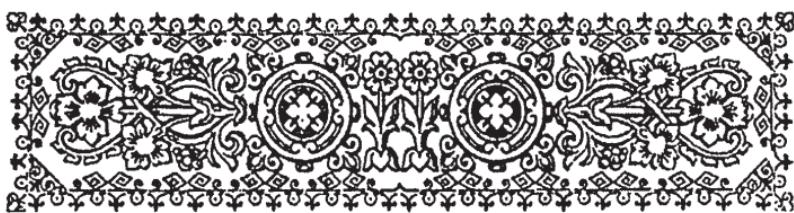
Крв снабдева ово тело
Храном и кисеоником,
Хита од луке до луке.
Односи угљен-диоксид
И отпад, весела, бодра.
Комунална радница
На одређено време.

Предео са фотографија,
Парк, живе боје, тик уз обалу.
Пролазе спокојни људи,
Упамћени по добру. Волим их.

И други што зло се осмехују.
Тамо где су сиве и беле латице
Много је вртова заувек изгажено.

Безмalo невидљиви стражари,
Бели, уредни, помно мотре.
Спремни да положе живот
Ако бану цензори, опијени идејом
О забранама и смрти.

У пределу отетом од мора обичности,
Бране ме моја крвна зринца.

ЖИВОРАД НЕДЕЉКОВИЋ ГОВОР О ДОСТОЈНОСТИ

Има великих песника који су свој опус изнели и заокружили у младалачким годинама, има и оних чији су најбољи стихови настајали на искрају животног пута. Живот је, уза све друго, стална размена дарова. Оно најбоље од своје поезије, Десанка Максимовић износила је на светлост безмало на сваком кораку. Њен пут се пружио кроз мањом негостољубиве пределе читавог столећа. Био је то век без такмаца кад је о добру реч. Без премца и када је у питању зло.

Нашој књижевности даровао је велике песнике, одважне да се ухвате у коштац са епохом лекова против тешких оболења, на једном, и са гасним коморама на другом полу. Међу њима, Десанка Максимовић била је најдуговечнија. Њена поезија је својеврсно сведочанство о веку, али и говор о слојевима минулог.

Са наносима историје у вези, искрсава питање како данашњи песник, стасао у мноштву песничких пракси, прилази неким од пресудних догађаја у кртом слоју постисторије. Сведоци смо трагичних догађаја с краја прошлог века, а двадесет први век увек показује своје јанусовско лице. Много је крвавих драма у нашем селу кроз које воде и стварни и митски друмови. Увек постоји начин да о драмама и путевима песник проговори;

где су се денули и да ли се крију од нечега његова потреба и волја. Ту су, само што је приступ потенцијалним темама од опште важности опрезнији, околишнији. Од директности у именовању и означавању, поезију су одмакли медији, друштвене и друге мреже што их развлаче рибари људских душа. И говор политике. Поезија остаје на свом тихом острву.

Савремени песник ће саставити низ песама о детаљима који претходе крвавој бајци. Изнеће податак о болести произвођача оружја пре него што метак крене ка срцу у дворишту владе. Пратиће хлебне мрвице, бачене невидљивом руком, тра жећи кућу за своје речи. Може она бити и уцерица, а фигурама ће бити лепо у топлој сигурности. Упркос бројним песничким вештинама, данашњи лиричар, опхрван налетом хипертрофираних реалија, док иде излоканим друмом кроз све празније село, уме јасно да каже: *крвава бајка, ошацбино, шу сам*. Јасна или пак несвесно од јасноће удаљена, поезија је светковина људског живота. Ништа не тражи и не мора, а има право да прошета кроз село, да застане испод стабла у центру. И да одатле као добошар огласи патњу, тугу и меланхолију. Радост што као звук из зовине свирале излази из нечије насушне потребе. Из душе, без које истинског певања не може бити.

Данашњи песник зна да треба затражити помиловање. И за савременике и за оне што ницији савременици нису, за заувек одмакнуте од било ког досега поезије. За себе. За реке потекле кроз цеви, за ваздух од кога плућа дрхте као миш. И ако је измучен дилемама, нема разлога за дрхтање.

Мора бити милосрдан и према онима који то нису и показати разумевање за оне који га нису имали

ни за кога. То су речи Десанке Максимовић. Помиловања су одвајкада у опису послова државних члника и установа, а верујемо да песник не прекорачује своје надлежности кад их тражи. Уосталом, поезија бира и шта ће и како ће. Несумњиво је да понекад може нанети и какву штету, најпре свом творцу. Песник у себи, у изабраној самоћи, решава да ли ће изговорити: *шту сам, штражим помиловање*, те или пак речи истог значења. Кад кажемо *наша највећа песникиња*, јасност је одмах ту. На вагу, на крају, иде једино сумња у нечију достојност да затражи милост за крадљивца снова или продавца магле. Или за понеку оседелу наивност, за непливаче зечјег срца. Иако изгледа у општем галиматијасу да није, лако је проверити да ли смо, као Десанка Максимовић, достојни да затражимо помиловање, не само овде, у овом језику.

Изгледа нам да је остајање са собом, у жуђеној сигурности унутрашњег бића, кад се води говор о достојности, једино нужно. Све друго у песми може бити и вештина и рутина. У нади да је понека моја песма надрасла занатско умеће, ово признање доживљавам као вишеструко важно у поодмаклом свом добу, кад предстоји попис самоћа што јачају уверење да је поезија заслужена милост.

У Бранковини,
16. 5. 2022.

САДРЖАЈ

ПОГРЕШНА ПРОГНОЗА

КУТИЈА У ДВОРИШТУ	9
ПОГРЕШНА ПРОГНОЗА.....	10
НЕПОДНОШЉИВО.....	11
ИСПИВИШИ МЛЕКО, ЧИТАЈУЋИ КИША	12

МАЈКА

ЗАТИМ.....	15
НИКАД ВИШЕ.....	16
ЦРНО ЈАГЊЕ, РЕБЕКА ВЕСТ.....	17
ДРАМА	18

ТУТИН И ЈОШ 50 ПЕСАМА

НЕУМЕРЕНИ РАД ГОДИНА.....	21
ВЕЧЕ КАД СМО ЛОВИЛИ ГОВОР.....	22
БЕБИНА КОЖА.....	23
РЕД ТИШИНЕ.....	24
ПОНОЋНИ ВОЗ.....	25
ЦРВЕНИ ВЕТАР	26
АВГУСТ У БОЦАМА	27
ПРЕД ЗОРУ.....	28
ДВАДЕСЕТИ.....	29

ЈЕЗИК УВЕЛИКО

ДНЕВНИЧКЕ БЕЛЕШКЕ.....	33
ЛАВЕЖ, ЧУДО.....	35
КИЧ.....	36
ПРИЧА О ЗЕБИ	37
ПОВОДОМ ВИТГЕНШТАЈНА.....	38
ТА ПОЕЗИЈА.....	39
БЕЗ САМИЛОСТИ	40
ДАН КАО ЉУБАВНА ПЕСМА.....	41
ПОСЛЕ РАТНИХ ГОДИНА.....	42

ТАЧНИ СТИХОВИ

УЧЕЋИ	45
АХ, СНЕГ.....	46
МРТВА ПРИРОДА СА СЕЧИВОМ.....	47
ПРОДАВЦИ БЕНЗИНА.....	48
КАЖЕШ: ИСТИНА	49
САДЊА КРОМПИРА.....	50

НЕГДЕ БЛИЗУ

НЕХАЈ	53
ИСПОД ЂУДИ И НАВИКА.....	54
ОДЈЕКУЈЕ БУКА ТРАМВАЈА.....	55
ВЕЧЕ СЕ СПУШТА.....	56
СТАРИ ЏЕМПЕРИ	57
ДОСАДА	58
ЗИМА, КАО ОВА.....	59

ДРУГИ НЕКО

НЕКО ЈЕ РЕКАО СВЕ	63
ДОБРО ЈЕ	64
ЦЕВЧИЦЕ	65
МОГАО БИ, БИЛО ГДЕ	66
ДАХ	67
БИЋЕ ЈЕДНОМ	68

ОВАЈ СВЕТ

ЗЕМЉА И НЕБО	71
ДИРКА	72
КОШТИЦА	73
СРЦЕ	74
СПАЈАЊЕ	75
МОЂ ЛЕБДЕЊА	76
ИМЕТАК	78
НИОТКУД БОЛА	80
ПРЕВОД ЛЕПОТЕ	82
ПРОВЕРЕ	84
ОВЛАШАН ПОГЛЕД	86
ИЗМЕЂУ ДВЕ ВАТРЕ	87
УЗ СМЕШАК	88

ТАЛАС

ЗБОГ СВЕТА	93
ТАЛАС	94
СВЕТИОНИК	98
МИРИС ДУЊА	99

НАЛАЗИШТА	100
КРУГОВИ	101
ВЕЈАВИЦА	103
ВАЗДУХ	104
БИЛО БИ ИСТО	106
ШТО ДАЉЕ	108
МРАК	110
ОГРЕЈАТИ СРЦЕ	112
ПУТНИК	113
БЕЗАЗЛЕНИ ГОВОР	114
ДРУГИ НАЧИН	116
ЗВЕЗДАНО ПОЉЕ	118
НОВА СВЕТЛОСТ	120

УЛАЗАК

НЕЧУЈНОСТ	125
ЗАСЕДА	126
ЧЕСТИЦА	127
ПРИЗНАЊЕ	128
МАЛЕ СВЕТКОВИНЕ	130
МИТ	132
ПРЕПЕВ	134
ЛАКОВЕРНОСТ	136
НА ОЧЕВИНИ	138
У ДВОРИШТУ ВЛАДЕ	139
СУВЛАСНИЦИ БЕЛИНЕ	141
НЕПОЗНАТО МЕСТО	143
ИЗЛИШНОСТ	145

УСПОН

ВРЕМЕ НА ПОДУ	149
ВЕЖБАЊЕ СТРПЉЕЊА.....	151
ДРОЗД.....	153
МЕЂУ РЕШЕТКАМА	154
ПРИМИЦАЊЕ.....	156
КОСА.....	157
УДАРИ.....	158
ДУБИНА.....	159
У ДРУГОЈ МИСЛИ	160
ПРЕДЕО НАД ВРЊАЧКОМ БАЊОМ.....	161
ВИДИШ ЛИ	162

ДЕТЕ

СЛАТКЕ СЕМЕНКЕ.....	165
ДЕТЕ	166
ПРЕЛОМНИ ДОГАЂАЈ	167
ШТА САМ МОГАО.....	168
ХЕДОНИЗАМ	169
ПОТКОВИЦА.....	170
ОСНОВНО ОСЕЋАЊЕ.....	171
КЉУЧНЕ РЕЧИ.....	172
НЕШТО НАЈВЕЋЕ.....	173
ЧОПОРИ.....	174
БРИСАЧИ	175
СТАРИ АУТОБУС	176
СТЕЋИ УСЛОВ.....	177
СТИХИЈА.....	178

ЕТИДА	179
КЛАНАЦ	180
ТЕЗА О ФОЈЕРБАХУ	181
ТЕРЕТНИ ВАГОНИ	182
ЗАБРАН	183
КОКПИТ	184
ВРЕМЕ БЕЗ ПРЕТЕРИВАЊА	185
ЧЕЖЊА	186

ОТЕТ ПРЕДЕО

ТЕПИХ	189
ЦВЕТОВИ БАГРЕМА	190
РАДНА СОБА	191
МОРЕУЗ	192
ПЕДЕСЕТ ГОДИНА КАСНИЈЕ	193
СЕДАМ И ДЕСЕТ	194
НИСМО НИ ЗНАЛИ ШТА СМО	195
ТАКО САМИ	196
ИЗЛЕТ	197
ДВОР	198
ПОТРЕБА И РАЗЛОГ	199
ЉУЉАШКА	200
САТУРНОВИ ПРСТЕНОВИ	201
НИЈЕ СТРАШНО	202
КРОШЊА ХРАСТА	203
ПАПРИКЕ НА ЗИДУ	204
ИМАТИ И НЕМАТИ	205
АКЦЕНАТ	206

ЗВУК И СВЕТЛО.....	207
МАГАЦИН	208
СМИСАО ПРИЗЕМЉЕЊА.....	209
ПОЛАКО.....	210
ПЛЕТЕНИЦЕ.....	211
ЛИЧНИ ПЕЧАТ	212
НИСАМ ХТЕО ВИШЕ	213
ПРОЛЕТЕРСКА.....	214
ЕПСКА	215
ОТЕТ ПРЕДЕО.....	216
 БЕСЕДА ПОВОДОМ НАГРАДЕ „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ“ ЖИВОРАД НЕДЕЉКОВИЋ ГОВОР О ДОСТОЈНОСТИ	219

Живорад Недељковић
НАЧИНИ ПРИБЛИЖАВАЊА
ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ

Издавачи
ЗАДУЖБИНА „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ“
Београд, Скерлићева 1
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ
Београд, Скерлићева 1

За издаваче
Светлана Шеатовић
Владимир Пиштало

Уредник
Светлана Шеатовић

Дизајн и припрема
Лепосава Кнежевић

Штампа
СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

Тираж
300

ISBN 978-86-82377-75-7 (ЗДМ)
ISBN 978-86-7035-496-8 (НБС)

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-1

НЕДЕЉКОВИЋ, Живорад, 1959-

Начини приближавања : изабране песме /
Живорад Недељковић. - Београд : Задужбина "Десанка
Максимовић" : Народна библиотека Србије, 2023
([Београд] : Службени гласник). - 229 стр. ; 21 см. -
(Награда Десанка Максимовић ; књ. 28)

Тираж 300.

ISBN 978-86-82377-75-7 (ЗДМ)
ISBN 978-86-7035-496-8 (НБС)

COBISS.SR-ID 108570121

9 788682 377757

9 788670 354968